

بِسْمِ اللَّهِ
الرَّحْمَنِ
الرَّحِيمِ

غدیر

پیام آسمانی

علی رشیدی کهلان

غدیر؛ پیام آسمانی

علی رشیدی کهلان

ناشر: عاصم

صفحه آرایی: واحد هنری انتشارات عاصم

نوبت چاپ: اول/ ۱۴۰۱

تیراژ: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۸۴۹-۵۹-۴

قیمت روی جلد: ۸۰۰/۰۰۰ ریال

سرشناسه: رشیدی کهلان، علی، ۱۳۴۸ -

عنوان و نام پدیدآور: غدیر پیام آسمانی / علی رشیدی کهلان.

مشخصات نشر: تیریز: انتشارات عاصم، ۱۴۰۱.

مشخصات ظاهری: ۱۳۰ ص.؛ ۱۴×۲۱ س.م.

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۵۸۴۹-۵۹-۴

وضعیت فهرست نویسی: فیپا

یادداشت: کتابنامه: ص. [۱۲۵] - ۱۲۹.

موضوع: غدیر خم

Ghadir

موضوع: علی بن ابی طالب (ع)، امام اول، ۲۳ قبل از هجرت -

۴۰ ق -- اثبات خلافت

موضوع: Ali ibn Abi-talib, Imam I, ۶۱۰-۶۶۱ -- Proof of*

caliphate

رده بندی کنگره: BP۲۲۳/۵

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۴۵۲

شماره کتابشناسی ملی: ۸۸۸۸۴۶۸

همه حقوق چاپ و نشر این کتاب اعم از چاپ، کپی، تکثیر، ذخیره در

سیستم‌های بازیابی محفوظ است.

مؤکز پخش: نشر عاصم: ۰۹۱۴۵۸۷۴۳۵۲

پست الکترونیک ناشر: nashre.asem@gmail.com | www.asembook.ir | نشر عاصم

تقديم:

به اول مظلوم عالم، سيد اوصياء امام
الاتقياء، فريادرس روز جزا، امام
المسلمين امير المؤمنين حضرت علي
صلوات الله و سلامه عليه

مقدمه حجت الاسلام و المسلمین حاج آقا شربانی دامت افاضاته

بسم الله الرحمن الرحيم

الصَّلَوةُ وَالسَّلَامُ عَلَى رَسُولِ اللَّهِ وَعَلَى آلِهِ آلِ اللَّهِ
وَالْعَنَ عَلَى أَعْدَائِهِمْ أَعَدَا اللَّهُ مِنْ الْآنَ إِلَى لِقَاءِ يَوْمِ اللَّهِ
اینجانب اخیراً با یکی از تألیفات مؤلف محترم، برادر
عزیزم جناب حجت الاسلام و المسلمین آقای حاج شیخ
علی رشیدی دامت افاضاته آشنا شدم. در فرصت محدود
و کم با مرور به بخش‌های کتاب ایشان متوجه شدم که
نگارنده بزرگوار در عین موجز و خلاصه نویسی توانسته
است مطالب سودمند را در قسمت‌های مختلف برای
آحاد گوناگون جامعه ارائه دهد. با عنایت به کثرت منابع
استفاده شده در تألیف کتاب مزبور چنین نتیجه‌گیری
می‌شود که نویسنده عزیز در تعریف این اثر ارزشمندش
وقت زیادی مصروف کرده و پژوهش بیشتری نموده است.
با توجه به تنوع مطالب نگارش یافته در بخش‌های

مختلف کتاب و نظر به نوآوری در حد خود و سبک جمع آوری مطالب یک جذابیت خاصی به این مرقومه شریفه بخشیده است؛ به ویژه بحث‌های استدلالی در اثبات واقعه غدیر از منابع معتبر و جواب به شبهات مخالفین ولایت و مباحث تاریخی و علمی و اهمیت عید غدیر و نگاهی نو و بدیع در اهمیت دادن به عید غدیر خم و کوتاهی نکردن هر چه بیشتر بزرگداشت آن و اهتمام معصومین علیهم‌السلام به هر جهت زنده نگه داشتن عیدالله الاکبر و در کنار آن اعمال غدیر همه و همه مطالب شیرین و قابل استفاده عموم است. حقیر به نوبه خودم از تلاش‌های خستگی ناپذیر مؤلف گرانقدر که توانسته است با قلم شیوا به غنای تألیفش بیفزاید و خدمت ارزنده‌ای به جامعه شیعه تشنه حقایق به عمل آورد، قدرشناسی و امتنان دارم. امیدوارم ساقی کوثر با دست مبارکش، ایشان و تمام عاشقان ولایت بالاخص کسانی که در اثبات حقانیت ولی الله الاعظم تلاش شبانه‌روزی دارند سیراب فرماید.

الأحقر محمود شریانی

امام جمعه شهرستان عجب شیر

۱۲ اردیبهشت ماه ۱۴۰۱

پیش‌گفتار

چرا درباره‌ی امیرالمؤمنین علی علیه السلام دست به قلم شدم و حال آن‌که نویسنده‌گان پیرامون غدیرکتاب‌های بسیاری نوشته‌اند و باز هم می‌نویسند؟

امیرالمؤمنین علی علیه السلام افتخار عالمیان، افتخار تمام انبیاء و اوصیاء، صلحا، صدیقین، صالحین و افتخار تمام ملائکه الله است. نام امیرالمؤمنین علی علیه السلام آرامش جان ماست. دل‌های ما با نام و یاد و ذکر فضائل امیرالمؤمنین علی علیه السلام زنده می‌شود.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله فرموده است: کسی که دوست دارد به هیبت اسرافیل و مقام میکائیل و شکوه جبرائیل و آرامش آدم و خدا ترسی نوح و اخلاق ابراهیم و اندوه یعقوب و زیبایی یوسف و نیایش موسی و صبر ایوب و پارسایی یحیی و احکام یونس و زهد عیسی و محبت و اخلاق محمد صلی الله علیه و آله را

بنگرند به علی علیه السلام نگاه کند، زیرا در علی علیه السلام نود خصلت از ویژگی های پیامبران آسمانی وجود دارد که آن ها را خدا در علی علیه السلام جمع کرد و در غیر او جمع نکرده است.^۱

خداوند متعال تمام خوبی ها و زیبایی های عالم را در وجود مقدّس امیرالمؤمنین علی علیه السلام جمع کرده است.

ما با نام زیبای علی علیه السلام عشق ورزی می کنیم.

دید مجنون را یکی صحرا نورد

در میان بادیه بنشسته فرد

ساخته بر ریگ ز انگشتان قلم

نام لیلی می نوشتی دم به دم

گفت کای مجنون شیدا چیست این

می نویسی نامه، بهر کیست این

گفت مشق نام لیلی می کنم

خاطر خود را تسلی می کنم

چون میسر نیست بر من کام او

عشق بازی می کنم با نام او

تو خود حدیث مفصّل بخوان از این مجمل.

۱. احقاق الحق، ج ۴، ص ۳۹۷، پنایع الموده، ج ۲، باب ۵۶.

خداوند متعال را شاکریم که به ما توفیق عطا فرموده
که درباره‌ی فضائل مولایمان علی علیه السلام این نوشتار را تقدیم
علاقمندان می‌نماییم و قدم کوچکی در ترویج و تبیین
غدير برمی‌داریم.

خدایا! ما را با محبت مولایمان علی علیه السلام زنده بدار و با
محبت او بمیران!

به ذره‌گر نظر لطف بوتراب کند

به آسمان رود کار آفتاب کند

مراغه

علی رشیدی کهلان

۱۴۰۰/۰۴/۰۴

فهرست

- مقدمه حجت الاسلام و المسلمین حاج آقا شریانی دامت افاضاته ۷
- پیش‌گفتار ۹
- فضائل امام علی علیه السلام ۱۷
- معراج پیامبر خدا صلی الله علیه و آله ۲۱
- در یک آن در هزار مکان! ۲۲
- دیدن امیرالمؤمنین علیه السلام ۲۳
- کلید بهشت و جهنم ۲۴
- برترین اعمال در برزخ ۲۵
- تأثیر محبت علی علیه السلام ۲۵
- کتاب نهج البلاغه ۲۷
- مجاهدت علامه امینی ۲۸
- مفهوم ولایت ائمه اطهار علیهم السلام ۳۰
- اهمیت غدیر ۳۱
- در راه ولایت ۳۵
- اهمیت غدیر و محبت علی علیه السلام ۳۵

- ۳۷..... پاداش بزرگداشت عید غدیر
- ۳۸..... فضیلت اطعام در عید غدیر
- ۳۸..... نکات طلایی
- ۴۱..... گرامیداشت غدیر در کلام آیت الله خزعلی
- ۴۲..... عجز در سخن گفتن از امیر المؤمنین علیه السلام
- ۴۲..... سیره میرزا جواد آقا ملکی تبریزی
- ۴۳..... حرمت میهمانان غدیر
- ۴۴..... واقعه غدیر هرگز فراموش نمی شود
- ۴۵..... غدیر میوه درخت نبوت
- ۴۶..... فرهنگ جهانی غدیر
- ۴۷..... غدیر و سبک زندگی
- ۴۸..... غدیر خم، مناظره‌ی جالب آیت الله طبرسی
- ۵۱..... آفرین به این دانش آموز
- ۵۱..... آفرین به این دانشجو
- ۵۳..... انکار غدیر
- ۵۴..... اعطای لقب ((امیرالمؤمنین)) برای علی علیه السلام
- ۵۵..... لقب اختصاصی
- ۵۶..... سرآمد اهل ایمان
- ۵۷..... در مدح و جلالت حضرت علی علیه السلام
- ۵۸..... غدیر در آینه آیات و معجزه‌ی غدیر
- ۶۰..... معجزه غدیر
- ۶۳..... اهمیت غدیر و آیات امامت

- ۶۴ غدیر در آئینه روایات
- ۶۶ فضیلت روزی غدیر
- ۶۷ برترین عید امت
- ۶۷ غدیر روز کفالت
- ۶۸ نکات برجسته‌ی غدیر
- ۷۱ عبادت بدون ولایت
- ۷۱ پاسخ به پنج سؤال
- ۷۶ تفسیر عمرو بن عاص از حدیث غدیر
- ۷۹ فرامین غدیر خم
- ۸۲ خطبه غدیر پیامبر خدا ﷺ
- ۸۴ حمد و ثنای الهی
- ۸۷ فرمان الهی برای مطلبی مهم
- ۹۰ اعلان رسمی ولایت و امامت دوازده امام علیهم‌السلام
- ۹۶ معرفی امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام
- ۹۷ تأکید بر توجه امت به مسئله‌ی امامت
- ۹۹ اشاره به کار شکنی‌های منافقین
- ۱۰۳ پیروان اهل بیت علیهم‌السلام و دشمنانشان
- ۱۰۷ مطرح کردن بیعت
- ۱۰۸ حلال و حرام واجبات و محرمات
- ۱۱۱ بیعت گرفتن رسمی
- ۱۱۴ اتمام حجّت با حدیث غدیر
- ۱۱۵ تواتر حدیث غدیر

- ۱۱۶ بزرگ‌ترین مستند شیعه
- ۱۱۶ برتری اسناد حدیث غدیر
- ۱۱۷ حدیث غدیر در کتب متعدد
- ۱۱۸ گوشه‌ای از اطلاعات آماری در خطبه غدیر
- ۱۲۰ اعمال روز غدیر
- ۱۲۰ نماز عید غدیر
- ۱۲۱ زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در غدیر
- ۱۲۲ دو میراث گران بها
- ۱۲۵ منابع غدیر پیام آسمانی

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ
وَصَلَّى اللّٰهُ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَاٰلِ مُحَمَّدٍ،
السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا اَمِیْرَ الْمُؤْمِنِیْنَ السَّلَامُ عَلَیْكَ يَا سَيِّدَ الْمُسْلِمِیْنَ

فضائل امام علی علیه السلام

طلیعه سخن را با فرمایش نورانی پیامبر خدا صلی الله علیه و آله آغاز می‌کنیم: قَالَ رَسُولُ اللّٰهِ صلی الله علیه و آله ((نُورُوا زَيْنُوا) مَجَالِسُكُمْ بِذِكْرِ عَلِيٍّ بِنِ اَبِي طَالِبٍ علیه السلام مَجَالِسُتَانِ رَا بَا ذِكْرٍ وِیَادِ عَلِيٍّ علیه السلام مَزِيْنٌ وِ نُوْرَانِي كُنِيْد. ^(۱)) یکی از معجزات با عظمت و بزرگ‌ترین آیت الهی که خداوند ذوالجلال به عالم خلقت و بشریت عطا فرموده است وجود مقدس و نورانی امیر المؤمنین علی علیه السلام است.

۱. بشارت المصطفی لشيعة المرتضى ج ۲، ص ۶۰، طبری آملی.

پیامبر خدا خاتم الانبیا ﷺ می فرمایند: ((إِنَّ اللَّهَ أَعْطَى إِبْرَاهِيمَ بَرْدَ النَّارِ وَأَعْطَى مُوسَى الْعَصَا وَأَعْطَى عِيسَى الْكَلِمَاتِ يُحْيِي بِهَا الْمَوْتَى وَأَعْطَانِي هَذَا عَلِيًّا إِنْ لِكُلِّ نَبِيٍّ آيَةٌ وَآيَةٌ نُبُوَّتِي عَلَى بْنِ أَبِي طَالِبٍ ﷺ خدایاوند متعال به عنوان معجزه خنک شدن آتش را به ابراهیم و عصا را به موسی و به عیسی کلماتی عطا کرد که بوسیله آن مرده‌ها را زنده می‌کرد و به من این شخص علی ﷺ که نشانه و معجزه پروردگارم هست عطا کرده است.))

در زیارت نامه امام علی ﷺ می‌خوانیم ((و آيَةً لِرِسَالَتِهِ...))

علی ﷺ آیه و نشانه پیامبر ﷺ است. ۲

و رسول گرامی خدا ﷺ باز می‌فرمایند: ((يَا عَلِيُّ لَا يَعْرِفُكَ إِلَّا اللَّهُ وَأَنَا؛ يَا عَلِيُّ تَوَرَّا نَشْنَاخْتَ مِغْرَ خَدَا وَ مِنْ...)) در دعای ندبه می‌خوانیم که پیامبر ﷺ فرمودند: ((وَلَوْلَا أَنْتَ يَا عَلِيُّ لَمْ يَعْرِفِ الْمُؤْمِنُونَ بَعْدِي...؛ يَا عَلِيُّ! اگر تو نبودی مؤمنین بعد از من شناخته نمی‌شدند...)) مرز بین ایمان و کفر، محبت و ولایت علی ﷺ است. نبی

۱. ینابیع الموده، ج ۲، ص ۸۳، باب ۵۶.

۲. زادالمعاد، مفاتیح الجنان، ص ۴۶۲.

گرامی اسلام می‌فرمایند: ((یا علی علیه السلام تو را دوست ندارد جز مؤمن و جز کافر به تو بغض نمی‌ورزد.^۱

در بحارالانوار، ج ۳۶، ص ۵ حدیثی از رسول خدا صلی الله علیه و آله درباره‌ی امیرالمؤمنین علی علیه السلام بر مسلمانان و این امت نقل شده، چنین فرمود: "حق علی علیه السلام بر امت (مسلمانان) مثل حق پدر بر فرزند خود است."

چقدر در آیات و روایات نبوی به موَدّت و محبّت و ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام و اهل بیت عصمت علیهم السلام تأکید و سفارش شده است یکی از آنها این حدیث قدسی است. قَالَ رَسُولَ اللَّهِ صلی الله علیه و آله: ((قَالَ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى: ((وَلَايَةَ عَلِي بْنِ أَبِي طَالِبٍ حِصْنِي فَمَنْ دَخَلَ حِصْنِي أَمِنَ مِنْ عَذَابِي؛ ولایت علی ابن ابی طالب دژ محکم من است. پس هر کسی داخل قلعه من گردد از آتش دوزخم محفوظ خواهد بود.))^۲ حدیث قدسی ((كَلِمَةٌ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ حِصْنِي...)) و حدیث ((وَلَايَةَ عَلِي بْنِ أَبِي طَالِبٍ حِصْنِي...)) نشان می‌دهد که توحید بدون ولایت امکان ندارد و خداوند زادگاه صاحب ولایت را در مرکز

۱. روضة المتقين، ج ۱۳، ص ۲۷۳.

۲. جامع الاخبار، ص ۵۲، حدیث ۷.

توحید، کعبه قرار داده است.

و در حدیث دیگر فرمودند: ((لَوِ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَى حُبِّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ عليه السلام لَمَا خَلَقَ اللَّهُ النَّارَ وَلَوْ أَنَّ أَهْلَ الْأَرْضِ يُحِبُّونَ عَلِيًّا كَمَا تُحِبُّهُ أَهْلُ السَّمَاءِ لَمَا خَلَقَ اللَّهُ النَّارَ)) اگر اهل زمین همه علی را دوست می داشتند همانطوری که اهل آسمان او را دوست می دارند، خدا آتش را نمی آفرید.))^۱

استاد منزوی رحمته الله چه زیبا سروده است.

حق انوزی بو سری فاش اتمیش رسول خاتمه

جمله مخلوقیم اینان سایدی منیم آیاتیمه

گر علی عشقیله گلسیدی هامی طاعاتیمه

دوزخی خلق ایلمزدم آند اولاً انوز ذاتیمه

البته محبتی کارساز است که ثمره آن ترک گناه شود؛

محبت اگر از عمق وجود انسان باشد او را در برابر گناهان

واکسینه می کند، ما این بحث محبت را در کتاب ارمغان

سعادت بخش اول ((اکسیر عظیمی به نام محبت))

توضیح دادیم.

۱. بحارالانوار، ج ۳۹، ص ۲۴۸، احتجاج (ترجمه) ج ۱، ص ۱۵۴.

معراج پیامبر خدا ﷺ

معراج‌های پیامبر ﷺ متعدد بود. در روایات آمده است که پیامبر ۱۲۰ بار معراج داشته است. معراج اصلی که جسمانی بود همان یک مرتبه بوده است. اما معراج‌های روحی متعددی داشت. پیامبر خدا ﷺ فرمودند: در این ۱۲۰ بار که به معراج رفتم بیشترین چیزی که خدای متعال در معراج به من سفارش کردند تأکید بر ولایت امیر مؤمنین علی علیه السلام بود و به مردم بیشتر سفارش کن که ولایت اهل بیت علیهم السلام جدای از توحید نیست.

امام صادق علیه السلام فرمودند: پیامبر خدا ﷺ یک صد و بیست بار به معراج رفتند؛ هر بار خدای عزوجل او را بیش از آنچه به واجبات توصیه کند، به ولایت علی و امامان علیهم السلام توصیه فرمود.^۱

لطف اهل بیت علیهم السلام در همه جا به محبتین می‌رسد. هم در دنیا، بعد از مرگ و برزخ و قیامت. در هیچ عالمی نیست که اهل بیت علیهم السلام دستشان کوتاه باشد؛ در زیارت جامعه کبیره می‌خوانیم که اهل بیت رحمت موصوله خدا هستند؛ یعنی عنایت این‌ها قطع نمی‌شود. استاد

۱. الخصال، ج ۲، ص ۶۰۱ به نقل از غدیر برترین پیام آسمانی، ص ۵۰.

مسعود عالی می فرمایند:

آیت الله نخودکی اصفهانی علیه السلام در واپسین روزهای آخر عمرشان که در بستر افتاده بودند سر از بالین بلند کردند و به سختی گفتند: ای شیطان بر من که وجودم پر از محبت علی علیه السلام است دست نخواهی یافت! در روایات آمده است که هر کسی به هنگام مرگ امام علی علیه السلام را می بیند. امام علی علیه السلام فرمودند: هر که مرا دوست داشته باشد در هنگام مرگ مرا آن گونه که خوشایند آن است بیابد، و هر که مرا دشمن داشته باشد به هنگام مرگ مرا به آن گونه که ناراحت شود بیابد.^۱

در یک آن در هزار مکان!

((دیدن امیرالمؤمنین علیه السلام در هنگام مرگ))

این که حضرت علی علیه السلام فرمودند: ((مَنْ يَمِتْ يَرَنِي)) هر کس در حال مرگ مرا بالای سر خود خواهد دید؛ چگونه امکان پذیر است در حالی که در یک لحظه هزاران نفر می میرند آیا علی علیه السلام هم زمان می تواند بالای سر هزار نفر حاضر شوند؟

۱. صحیفه امام رضا علیه السلام، ص ۸۶، مترجم جواد قیومی اصفهانی.

یا این که چگونه ممکن است علی علیه السلام در شب معراج پیامبر صلی الله علیه و آله را همراهی می کرد ولی همه گفتند در آن ساعات در فلان مکان بوده است؟

پاسخ آن، این جمله ارزنده ابوعلی سینا در کتاب ((اشارات)) است:

الْعَارِفُ يَخْلُقُ بِهَمَّتِهِ؛ عارفان و اولیای الهی در سایه تهذیب نفس به جایی می رسند که می توانند جسم مثالی از بدن خود بسازند و به همه جای جهان اعزام نمایند! در روایات هست که عالم در دست اهل بیت علیهم السلام مثل درهمی است در دست شماس است.

برای امیرالمؤمنین علیه السلام که اسوهی عارفان و نور چشم اولیای خداست این مسأله یک امر پیش پا افتاده و عادی است!

دیدن امیرالمؤمنین علیه السلام

یکی از پادشاهای مهم و سرور انگیز دوستان امیرالمؤمنین علیه السلام و آل محمد صلی الله علیه و آله دیدن حضرات معصومین علیهم السلام در هنگام مرگ است، در حالی که آن‌ها از محبین اهل

بیت عَلَيْهِ السَّلَامُ خشنود هستند. حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ خودش فرموده است که دوستان و محبین مولا در لحظه جان دادن، جمال دلربایش را خواهند دید. ((مَنْ يَمُتُ يَرَنِي))

هر کس در حال مرگ مرا بالای سر خود خواهد دید.

ای که گفتی فَمَنْ يَمُتُ يَرَنِي

جان فدای کلام دلجویت

کاش روزی هزار مرتبه من

مُردمی تا بدیدمی رُویت

کلید بهشت و جهنم

مأمون عباسی از امام رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسید: به چه جهت به امیر المؤمنین علی عَلَيْهِ السَّلَامُ می گویند: ((قَسِيمُ الْجَنَّةِ وَ النَّارِ))؟ ((علی عَلَيْهِ السَّلَامُ تقسیم کننده بهشت و جهنم است.)) حضرت رضا عَلَيْهِ السَّلَامُ در پاسخ فرمودند: پیامبر اکرم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ فرمودند: ((حُبُّ عَلِيٍّ اِيْمَانٌ وَبُغْضُهُ كُفْرٌ)) دوستی با علی عَلَيْهِ السَّلَامُ ایمان و دشمنی با او کفر است و چون بهشت برای مؤمن است و جهنم برای کافر، پس هر کس حبّ علی را در دل داشته باشد، مؤمن است و جایگاهش بهشت و هر که بغض و کینه علی عَلَيْهِ السَّلَامُ را در دل داشته باشد، کافر و

جایگاه او جهنم است.^۱

ای دل غمگین مباش که مولای ما علی است
گره راست می طلبی راهنما علی است
در وقت مرگ و در لحد و در پل صراط
فریاد رس به هر دو سرا مرتضی علی است

برترین اعمال در برزخ

ابو علقمه می گوید: پیامبر خدا ﷺ بعد از نماز صبح، رو به ما کردند و فرمودند: اصحاب من! دیشب عمویم حمزه رضی الله عنه و برادرم جعفر رضی الله عنه را در خواب دیدم و به آن دو بزرگوار نزدیک شدم و گفتم: کدام عمل را برتر یافتید؟ پاسخ دادند: پدر و مادر ما به فدایت! ما صلوات فرستادن بر تو، تشنه را سیراب کردن و محبت علی بن ابی طالب رضی الله عنه را برترین عمل یافتیم.^۲

تأثیر محبت علی رضی الله عنه

هرکس شخصیت امام علی رضی الله عنه را بشناسد، شیفته اش

۱. الامام علی رضی الله عنه، ص ۵۱۷، رحمانی همدانی.

۲. کشف الغمّه و غایة المرام.

می شود... و هرکس شیفته اش شود، آن شخصیت با عظمت در وی تأثیر می گذارد. در نتیجه از او پیروی کرده و درونش را اصلاح می کند. یکی از عوامل مهمی که انسان را عاقبت به خیر می کند محبت اهل بیت و امیرالمؤمنین علیه السلام است.

پیامبر خدا صلی الله علیه و آله به علی علیه السلام فرمودند: ((ای علی جان! تو وصی من و امین من هستی و کسی که بمیرد و تورا دوست داشته باشد (با محبت تو از دنیا برود) خداوند آخر او را (عاقبت او) در امنیت و ایمان و خیر قرار می دهد.^۱ امیرالمؤمنین علی علیه السلام جان خود و فرزندانش را در راه دین خدا و احیای عدالت فدا کرد.

ما هم با این نوشتار عرض ارادتی بکنیم به محضر نورانی آن حضرت و از خداوند تبارک و تعالی می خواهیم در نوشتن این مختصر در مصداق آن حدیث باشیم که انس بن مالک از رسول خدا صلی الله علیه و آله نقل کرده که می فرمود ((مؤمن چون بمیرد و ورقی از خود باقی گذارد که در آن علمی باشد، آن ورقه روز قیامت میان او و آتش جهنم پرده ای خواهد بود....))

۱. بحارالانوار، ج ۶۰، علامه مجلسی رحمته الله علیه.

((عَنْ أَنَسٍ قَالَ: قَالَ رَسُولُ اللَّهِ ﷺ: الْمُؤْمِنُ إِذَا مَاتَ وَ تَرَكَ وَرَقَةً وَاحِدَةً عَلَيْهَا عِلْمٌ تَكُونُ تِلْكَ الْوَرَقَةُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ سِتْرًا فِيمَا بَيْنَهُ وَبَيْنَ النَّارِ....))^۱

در نوشتار و گفتار باید دقت گردد تا چکیده مطالب در کمترین زمان ممکن به مخاطب منتقل گردد.

روزی نویسنده‌ای شخصی را دید در حال خوردن ساندویچ که در یک دست ساندویچ و در دست دیگری کتاب کوچک جیبی را همزمان مطالعه می‌کند، به ذهنش خطور کرد که اگر این کتاب بزرگ و قطور بود؛ آن شخص به مطالعه نمی‌پرداخت.

فلذا بعد از آن تصمیم گرفت کتاب‌هایش را به صورت خلاصه بنویسد.

سعی ما هم در این نوشتار بر اختصار است. بنابراین برای این که حجم کتاب زیاد نشود احادیثی که بیش از یک سطر بود فقط ترجمه آن را آورده‌ایم.

کتاب نهج البلاغه

ما باید در زندگی از امیرالمؤمنین عليه السلام درس بگیریم. از

۱. بحار الانوار، ج ۲، ص ۱۴۴ و امالی شیخ صدوق رحمته الله ج ۳، ص ۴.

حضرت برای ما گنجینه پرگهر و بسیار ارزشمند، فاخر و نفیس به یادگار مانده است که عمل به فرامین و دستورات و رهنمودهای آن امام معصوم موجب

سعادت دنیا و آخرت می‌باشد و آن کتاب شریف، گران‌سنگ ((نهج البلاغه)) است. ((نهج البلاغه)) منتخبی است از خطبه‌ها و فرمان‌ها،

نامه‌ها، پیغام‌ها و کلمات کوتاه و حکمت آمیز، پندها و موعظه‌های امام علی علیه السلام که سیدرضی رحمته الله علیه هزار سال پیش آن را جمع آوری کرده است. نهج البلاغه که پرتویی از وجود امام علی علیه السلام است، در دریای بیکران اقیانوسی است پهناور، گنجینه‌ای است پرگهر، باغی است پرگل، آسمانی است پرستاره و خلاصه منبعی است برای همه نیازهای انسان در مسیر سعادت))^۱

مجاهدت علامه امینی

عالم ربّانی حضرت آیت الله شیخ ابوالقاسم خزعلی رحمته الله علیه از علامه امینی رحمته الله علیه چنین می‌فرماید: از قرن چهارم هجری به بعد، بعضی از منابع و اسناد روایی

۱. پیام امیر المؤمنین علیه السلام، ج ۱، ص ۲۷، آیت الله مکارم شیرازی.

درباره‌ی غدیر خم تحریف شد و علامه امینی تلاش کرد تا نسخه‌های پیش از قرن چهارم را استخراج و حقیقت را بیان کرد.

در حرم حضرت امام رضا علیه السلام بودم که شنیدم علامه امینی به مشهد آمده و در حرم حضور دارد، زیارت را کوتاه کردم و آمدم بیرون و در دیدار با ایشان، مذاکراتی هم داشتم.

از ایشان پرسیدم که مدتی ایران نبودید؛ کجا تشریف داشتید؟ ایشان فرمودند: من در کشور هند بودم. عرض کردم در آنجا چه کاری انجام می‌دادید؟ علامه فرمودند: در هند روزانه ۱۷ ساعت کار تحقیقی می‌کردم.

از ایشان پرسیدم آیا در هند هوا گرم هم بود؟ دیدم ایشان مقداری مکث کرد و فرمود: اتفاقاً یک نفر در آنجا این سؤال را از من کرد و من تازه فهمیدم که هوا گرم است.

دیدم ایشان اصلاً متوجه گرمای هوا هم نبوده است و این عین فرورفتن در آن عالم معنویت و در برابر هدفش بود که فقط به هدف فکر می‌کرد.

علامه امینی می‌گفت: من که شبانه روز در آنجا بودم،

وقتی کارمندان آن جا (در وقت ناهار) کتابخانه را می بستند و می رفتند، من نان خشکی را با مقداری آب همراه خود می بردم و همان جا ناهارم را می خوردم و مشغول کار می شدم. علامه امینی ها این چنین رفتند تا توانستند در تاریخ تشیع، کارهای بزرگی انجام دهند و تحولات ایجاد کنند. هر زمان که به نجف اشرف می روم، هدفم زیارت دوفنر یعنی امیرالمؤمنین علیه السلام و علامه امینی رحمته الله است.^۱

مفهوم ولایت ائمه اطهار علیهم السلام

ولایت و مشتقات آن به معنای سرپرستی، مالکیت، تدبیر و صاحب اختیار بودن و از واژه های پر استعمال قرآن کریم است.

ولایت برخی از پیامبران الهی و ائمه معصومین علیهم السلام ظهور و تجلی ولایت خداست.

ولایت امام علی علیه السلام جایگاه وی در تعلیم حقیقت دین و برپایی شریعت اسلام است. بعد از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله

۱. ثابت قدم در همه حال و تا پایان زندگی....، دکتر حسین ظریف منش،

ولایت در لغت به معنای سرپرستی است و در اصطلاح و حقیقت شروع عبارت است از تبعیت مطلق از آن کسی که از ناحیه پروردگار عالم به زعامت و رهبری و امامت منصوب شده است. تنها محبّ و دوست داشتن امام علی علیه السلام و ائمه اطهار علیهم السلام کافی نیست و در ولایتمداری باید اطاعت محض و گوش به فرمان ولیّ خدا یعنی امیر مؤمنان علیه السلام و ائمه اطهار علیهم السلام بعد از ایشان باشیم.

پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله تنها به نصب علی علیه السلام اکتفا نکرد، بلکه یاد آور شد که پس از وی امامان دوازده گانه ای خواهند آمد که عزّت دین و اسلام به واسطه‌ی آنها تحقق خواهد پذیرفت که فرمود: ((لَا يَزَالُ الْإِسْلَامُ عَزِيْزًا إِلَىٰ اِثْنَيْ عَشَرَ خَلِيْفَةً))^۱

اهمیت غدیر

اگر غدیر درست تبلیغ و بیان شود عامل وحدت است.

غدیر تا روز قیامت یک فرهنگ و جریان بزرگی است.

۱. صحیح بخاری، ج ۹ ص ۸۱، صحیح مسلم و مستدرک حاکم، ج ۳ ص ۱۸ به نقل از عقاید امامیه، ص ۱۷۱، آیت الله سبحانی.

مسأله غدیر از مسلم ترین وقایع تاریخ اسلام است. پیامبر ﷺ در اوج کمال بود و دین اسلام با ولایت علی علیه السلام کامل شد اگر اکمالی نباشد همه عبادات ناقص است و انسان به کمال نمی رسد.

غدیر روز اعلان جلال و امامت امام علی علیه السلام است.
 اولدی غدیر خُمدہ اجلالون اعلان عالمه
 چون گلدی بلّغ آیه سی اوردار رسول خاتمه
 دوشدی رسول الهیدن خوش دیلر بوز مز مه

مَنْ كُنْتُ مَوْلا سُوَيْلِدِي هَذَا عَلِيٌّ مَوْلا عَلِيٍّ
 باید همه تلاش کنیم غدیر را جهانی کنیم و آن را به
 درستی تبیین و تبلیغ کنیم و غبار مظلومیت را، از چهره
 غدیر برداریم و غدیر را از محجوریت دریاوریم و دهه
 امامت و ولایت را هر چه باشکوه تر برگزار نماییم.

امام خمینی علیه السلام در صحیفه نور جلد ۲۰ صفحه ۱۱۲
 فرمودند: بزرگی عید غدیر از وجود با برکت علی علیه السلام
 است.

حضرت آیت الله العظمی خامنه ای می فرمایند:
 ((غدیر شناسنامه شیعه است)).

غدیر بشارت دهنده عزّت، تمامیت، شرف و ارتقاء ملت‌های بزرگ مسلمان است.

رساندن پیام غدیر که همان ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام است بر همه ما واجب است که پیامبر خدا صلی الله علیه و آله در خطبه غدیر فرمودند: (فَلْيُبَلِّغِ الْحَاضِرُ الْغَائِبَ وَالْوَالِدُ الْوَلَدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ، باید حاضران به غایبان و پدران به فرزندان‌شان پیام غدیر را تا قیامت برسانند و ابلاغ نمایند.) به امید روزی که جریان مقدّس غدیر عالمگیر گردد، کار و تلاش برای غدیر زمینه سازی ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف است.

واقعه‌ی غدیر، نقش سرنوشت سازی در تعیین مسیر آینده اسلام داشته است. از چیزهایی که حدیث غدیر را جاودانه و منتشر ساخته و مفاد آن را تحقّق بخشیده و ثابت نگه داشته، عبارت است از عید قرار دادن روز غدیر و بر پا کردن جشن و سرور در آن و عبادت و راز و نیاز در شب آن و نیز انجام کارهای خیر و دستگیری از ضعیفا و صله ارحام و پوشیدن زینت و لباس‌های نو و...

آن چه که برای محقّقین این عید به روشنی آشکار می‌شود دو مطلب است:

۱. این عید اختصاصی به شیعیان ندارد، گر چه آنان به این عید علاقه‌ی ویژه‌ای دارند، بلکه دیگر فرقه‌های مسلمان نیز با آنان در عید دانستن این روز شریکند. امام صادق علیه السلام می‌فرماید: پیامبر صلی الله علیه و آله به امیر مؤمنان علیه السلام سفارش نمود، این روز (غدیر) را عید قرار دهد، چنان که پیامبران به جانشینان خود سفارش می‌کردند که این روز را عید بگیرند.

۲. تاریخ برگزاری این عید از زمان پیامبر صلی الله علیه و آله تا قیامت است و آغار روز غدیر در حجه الوداع بود.

آن‌گاه پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله خلافت امیر مؤمنان علیه السلام را اعلام کرد و جایگاه حکومت او را از جهت دینی و دنیوی برهمگان آشکار ساخت.

از این رورسول گرامی صلی الله علیه و آله به تمامی حاضران در آن صحنه که در میان آن‌ها شیخین (ابوبکر و عمر)، بزرگان قریش و سران انصار بودند... دستور داد تا به امیر مؤمنان آن جایگاه بزرگ را ایشان به جهت مفتخر شدن به منصب ولایت و مقام امر و نهی در دین الهی (خدا) تبریک گویند^۱.

۱. گذشته‌ای جامع از غدیر، ص ۷۶ و ۷۷ داستان غدیر خم از ص ۹۱ الی ۹۴، با تلخیص توسط نگارنده.

در راه ولایت

ما در عزاداری خوب به میدان آمدیم، اما به مناسبت‌هایشان که می‌رسیم کوتاه می‌آییم، چرا برای شادی عید غدیر و مبعث و سوم شعبان بانیان خیر کم‌اند؟! چرا موقوفات برای این امور کم است؟! عقیده‌ی مردم را باید تغییر دهیم تا برای اهل بیت علیهم‌السلام هزینه کنند. امام صادق علیه‌السلام می‌فرماید: ((دِرْهَمٌ یُوصَلُ بِهِ إِلَى مَأْمُورٍ أَفْضَلُ مِنْ أَلْفِی أَلْفِ دِرْهَمٍ فِی مَا سِوَاهُ مِنْ وُجُوهِ الْبِرِّ؛ درهمی که در راه صله‌ی امام صرف شود، از دو میلیون درهمی که در غیر آن در راه خیر دیگر صرف شود برتر است.))^۱ به بیانی روشن، اگر یک درهم به امام برسد و در راه او هزینه شود، از هزاران هزار درهم که در راه خیر دیگری صرف شود، بهتر است.

اهمیت غدیر و محبت علی علیه‌السلام

غدیر یک اعتقاد و راه است؛ سبک زندگی و فرهنگ است؛ بعثت شروع این راه بود و در غدیر به ثمر نشست. در ادیان الهی و کتب آسمانی بعد از توحید موضوع مهم‌تر

۱. اصول کافی، ترجمه مصطفوی، ج ۲، ص ۴۸۹.

از نبوت و امامت و رهبری جامعه وجود ندارد. اوج موضوع امامت را در جریان غدیر می‌توان جستجو کرد. امروز بحران جهان، بحران مدیریت است، بزرگ‌ترین مشکل جهان امروز این است که اکثر افراد بی کفایت و نالایق بر ملت‌ها حکمرانی می‌کنند.

پیامبر خدا ﷺ در غدیر خم می‌خواستند این مشکل را حل کنند. از ابن عباس روایت شده که رسول خدا ﷺ فرمودند: ((لَوِ اجْتَمَعَ النَّاسُ عَلَى حُبِّ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ لَمَا خَلَقَ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ النَّارَ؛ اگر مردم بر محبت و دوستی علی عليه السلام اجتماع می‌کردند، خداوند متعال اصلاً آتش جهنم را خلق نمی‌کرد.))

امیرالمؤمنین عليه السلام و غدیر را فراموش کردند که گرفتار آتش سقیفه شدند و آن آتش هنوز هم هست و تا ظهور امام زمان عجل الله تعالی فرجه الشريف ادامه خواهد داشت. اگر بخواهیم آتش را خاموش کنیم باید به غدیر برگردیم و در خط ولایت علی عليه السلام زندگی کنیم. بیایید با احیای امر ولایت و غدیر، آتش جهنم را خاموش کنیم. محبان علی عليه السلام هرگز در آتش نخواهند سوخت. محب و دوستدار علی عليه السلام است که

آتش را خاموش می‌کند.^۱

پاداش بزرگداشت عید غدیر

امام صادق علیه السلام درباره پاداش و اجر هزینه کردن برای غدیر می‌فرمایند: ((وَالدِّرْهَمُ فِيهِ بِأَلْفِ دِرْهَمٍ؛ هزینه کردن یک درهم برای بزرگداشت عید غدیر معادل یک میلیون درهم است))^۲ از اعمال مهم عید غدیر عیدی دادن است. این سنت و روش مخصوص سادات نیست؛ مستحب است همه مؤمنین، بزرگ و کوچک عیدی بدهند؛ با عیدی دادن در این روز بذر مهر و محبت و ولایت مولا علی علیه السلام را در دل افراد و به ویژه بچه‌ها می‌افشانیم. کارهایی که در عید نوروز می‌کنیم باید چند برابر آن را در عید بزرگ غدیر انجام دهیم که یکی از آنها عیدی و صله دادن به دیگران است. هدیه و عیدی دادن در عیدها خاطره‌ی خوشی را به ویژه در ذهن کودکان و نونهالان بر جای می‌گذارد.^۳

۱. غدیر برترین پیام آسمانی، ص ۶۲ و ۶۳، استاد فرحزاد.

۲. تهذیب الاحکام، ج ۳، ص ۱۴۴، وسائل الشیعة، ج ۸، ص ۸۹.

۳. غدیر برترین پیام آسمانی، ص ۳۲۵.

فضیلت اطعام در عید غدیر

بر اطعام و پذیرایی مؤمنان در این روز نیز تأکید بسیار شده است. ((اطعام)) به معنای طعام و خوراک دادن است و معنایی گسترده‌تر از افطاری دادن را شامل می‌شود؛ چراکه افطاری، تنها روزه‌داران را فرا می‌گیرد؛ ولی اطعام، پذیرایی و تغذیه است؛ چه مردم روزه دار باشند و چه نباشند.

امام رضا علیه السلام درباره‌ی پاداش فردی که مؤمنی را در روز عید غدیر اطعام کند فرمودند: ((وَمَنْ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا كَانَ كَمَنْ أَطْعَمَ جَمِيعَ الْأَنْبِيَاءِ وَالصِّدِّيقِينَ؛ وکسی که در روز غدیر مؤمنی را اطعام کند، مانند این است که همه پیامبران و صدیقان را اطعام کرده باشد)).^۱

نکات طلایی

غدیر برای ما اصل و اساس است، روایت داریم امام صادق علیه السلام سه بار قسم یاد کردند که قطعاً غدیر مهمتر از عاشورا و فاطمیّه است؛ فرمودند: ((خداوند در عالم روزی را بالاتر از غدیر خم خلق نکرده است.))

۱. اقبال الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۵، سیدبن طاووس.

در کتاب تهذیب الاحکام، جلد ۳، ص ۱۴۳، از امام صادق علیه السلام نقل شده است که فرمودند: "شاید فکر می‌کنی خدای عز و جلّ با عظمت‌تر از روز غدیر خم، روزی را خلق کرده است، نه به خدا سوگند، نه به خدا سوگند، نه به خدا سوگند."

حضرت زهرا علیها السلام فدای راه خدا و ولایت امیرالمؤمنین علی علیه السلام شد. غدیر یک جریان، یک فرهنگ و یک مکتب است. ما باید این را احیا کنیم، همان طوری که ایام فاطمیه و ایام محرم جا افتاده است، بیاییم غدیر را از غربت دریاوریم. یکی از کارهایی که می‌توانیم در این راستا گام برداریم اطعام دادن است که یکی از روایات اطعام دادن این است:

((مَنْ أَطْعَمَ مُؤْمِنًا كَانَ كَمَنْ أَطْعَمَ جَمِيعَ الْأَنْبِيَاءِ وَالصِّدِّيقِينَ... کسی که در روز غدیر به فرد مؤمنی طعام دهد مثل این است که همه‌ی انبیا و صدیقین را در حرم خداوند اطعام کرده است.))^(۱)

سنگین‌ترین ثواب‌ها و پاداش‌ها در غدیر است. قطعاً

۱. اقبال الاعمال، ج ۱، ص ۴۶۴، سید بن طاووس رحمته الله و بحار الانوار، ج ۶ ص

این همه پاداش صرفاً و فقط برای سیر کردن شکم نیست؛ پس قضیه چیست؟! اگر کمی دقت کنیم متوجه می شویم که غدیر رسانه قدرتمند برای تبلیغ ولایت می باشد.

این اطعام و غذا دادن هدف بسیار مهمی دارد، که همان تبلیغ ولایت اهت بیت عَلَيْهِمُ السَّلَامُ است که اصل دین ماست و پاداش بزرگی هم بر آن مشخص شده است این اطعام یکی از کارهای مهم این رسانه می باشد.

حال که این کار کاشتن بذر ولایت اهل بیت عَلَيْهِمُ السَّلَامُ است، مواظب باشیم ناقص انجام ندهیم؛ به نیازمندان رسیدگی کنیم، غدیر تنها آغاز ولایت نیست و ابتدا و انتهای آن مشخص شده است. در غدیر ۱۴۰۰ سال پیش، ۲۲ جمله درباره‌ی امام زمان عَلَيْهِ السَّلَامُ وَوَعْدَهُ التَّرْتِيبُ آمده است که پیامبر خدا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ بیان کرده است. الآن که زمان، زمان امام مهدی عَلَيْهِ السَّلَامُ وَوَعْدَهُ التَّرْتِيبُ است ما چند بار باید در بیان خطبه غدیر از امام زمان عَلَيْهِ السَّلَامُ وَوَعْدَهُ التَّرْتِيبُ نام ببریم؟ چقدر آن حضرت را یاد کنیم؟ چکار کنیم که این اطعام همان طوری که مبلغ غدیر و امام علی عَلَيْهِمُ السَّلَامُ است، مبلغ امام حاضر منجی عالم بشریت هم باشد. در این جایادی کنیم از خدمتگذار خستگی ناپذیر و مخلص غدیر امام جمعه محترم شهرستان عجب شیر حجت الاسلام

والمسلمین حاج آقا شریانی که هر سال برای غدیر سنگ تمام می‌گذارد و با مدیریت ایشان برنامه‌های فرهنگی متنوع و متعدد با حضور مداحان و سخنرانان شاخص و مشهور در طول دهه امامت و ولایت برگزار می‌گردد. در برنامه‌های گرامیداشت غدیر شهرستان عجب شیر در سال‌های اخیر رتبه نخست کشوری را بدست آورده است. خداوند متعال ایشان و تمام خادمین غدیر را از الطاف خاصّه صاحب غدیر امیرالمؤمنین علی علیه السلام بهره مند فرماید.

بزرگان و برخی از علما بر اطعام روز غدیر اهتمام ویژه داشتند و دارند، از جمله آیت الله بهجت علیه السلام هر سال در عید غدیر دو روز اطعام می‌دادند. آیت الله سید علی قاضی علیه السلام در روز غدیر شیرینی و میوه... تهیه می‌کرد و آشنایان، دوستان و اقوام خویش را دعوت می‌کرد و در مجلس از یکی می‌خواست تا خطبه غدیر را با صدای بلند و گیرا قرائت نماید.

گرامیداشت غدیر در کلام آیت الله خزعلی

سردار عابدین خرّم می‌گوید: آیت الله ابوالقاسم

خزعلی علیه السلام که حافظ کل قرآن، نهج البلاغه و دبیر بنیاد بین المللی غدیر بودند که عمر با برکتشان را در تبلیغ اسلام سپری کردند؛ فرموده بود هر کس عید غدیر را گرامی بدارد... حتی با خریدن هدیه‌ای برای خانواده‌اش به مناسبت غدیر من تعهد می‌نمایم، در ثواب تمام عبادت‌هایم او را شریک نمایم.

عجز در سخن گفتن از امیر المؤمنین علیه السلام

آیت الله خزعلی علیه السلام فرمایند: بدانید آن چه من از امیر المؤمنین علیه السلام یافتم، قابل گفتن نیست. علی علیه السلام موجود دیگری است ((صَبَرْتُ وَفِي الْعَيْنِ قَدْزَى وَفِي الْحَلْقِ شَجَى)) من صبر کردم به صورتی که در چشم خار باشد و در گلو استخوان باشد. ابن علی با شمشیری که دارد و ذوالفقاری که دارد ((لَا فِتَى إِلَّا عَلَى لَا سَيْفَ إِلَّا ذُو الْفَقَارِ)) صبر می‌کند و این صبر خیلی ارزش دارد.^۱

سیره میرزا جواد آقا ملکی تبریزی

سیره آیت الله جواد آقا ملکی علیه السلام بر این بود که هر

۱. ثابت قدم در همه حال و تا پایان زندگی...، دکتر حسین ظریف منش، ص ۹۱.

سال در روز عید غدیر در خانه‌اش باز بود و مردم از هر طبقه و قشر به دیدار او می‌آمدند و آقا از آن‌ها پذیرایی می‌کرد و به مردم ولیمه می‌دادند.

حال که سخن به اینجا رسیده سزاوار است یادی کنیم از آن مرد الهی و توجه خوانندگان عزیز را به حکایتی درس آموز جلب کنیم.

حرمت میهمانان غدیر

آیت الله فهری رحمته‌الله نقل می‌کند: مرحوم میرزا جواد آقا ملکی تبریزی رحمته‌الله پسری داشت که روشنی و گرمی خانواده بود، در روز عید غدیر ایشان در منزل نشسته بود و قشرهای مختلف به دیدارشان می‌آمدند. یک روز که طبق روال سال‌های قبل مهمان‌های زیادی هم برای ایشان آمده بودند. خدمتکار منزل کنار حوض خانه می‌آید و چشمش بر پیکر بی جان پسر که بر روی آب بود می‌افتد، بی اختیار فریادی می‌زند. اهل خانه که از اندرون با صدای خدمتگذار بیرون می‌آیند و با منظره دلخراشی مواجه می‌شوند بی اختیار همه فریاد می‌کشند و بلند بلند گریه می‌کنند. مرحوم میرزا جواد آقا متوجه می‌شود که

صدای شیون خانه را پر کرده، از اتاق خود بیرون می‌آید می‌بیند جنازه پسرش در کنار حوض افتاده است. روبه زن‌ها می‌کند و می‌گوید: ساکت! در خانه مهمان داریم! همگی سکوت می‌کنند و همین سکوت ادامه می‌یابد تا آن‌که مرحوم میرزا جواد آقا از همه میهمانان پذیرایی می‌کند. عده‌ای از آنان ناهار را در منزل ایشان صرف می‌کنند و پس از پایان غذا که عازم رفتن می‌شوند مرحوم ملکی به چند نفر از میهمانان خاص می‌فرماید: شما اندکی تأمل کنید، با شما کاری دارم و چون بقیه میهمانان بیرون رفتند ماجرا را برای آنان می‌گوید و از آنان برای مراسم تجهیز فرزند از دست رفته کمک می‌گیرند. این داستان گذشته از آن که حاکی از درجه‌ی والای مقام رضا و تسلیم آن بزرگوار است، نشانگر حرمت و احترام بالایی مهمان در دین اسلام است.

واقعه غدیر هرگز فراموش نمی‌شود

واقعه غدیر هرگز فراموش نمی‌شود. اراده حکیمانه خداوند بر این تعلق گرفته است که واقعه تاریخی غدیر در تمام قرون و اعصار به صورت زنده در دل‌ها و به

صورت مکتوب در اسناد و کتب بماند. گویندگان مذهبی در مجالس و عظم و خطابه درباره آن سخن می گویند و فضایل علی علیه السلام را بیان می کنند. شعرا و سراینندگان بسیاری در طول تاریخ از این واقعه الهام گرفته اند و ذوق ادبی خود را در این زمینه نسبت به صاحب ولایت مشتعل ساخته اند و عالی ترین شعرها و قطعات به زبان های مختلف از خود به یادگار نهاده اند. یکی از علل جاودانی بودن غدیر نزول دو آیه از آیات قرآن درباره این واقعه است. تا روزی که قرآن باقی است این واقعه تاریخی نیز باقی خواهد بود؛ یکی آیه ۶۷ سوره مائده و دیگری آیه ۳ مائده است.

غدیر میوه درخت نبوت

بیانات استاد فرحزاد: غدیر میوه درخت نبوت و حاصل زحمات همه انبیای الهی و رکن و اساس مکتب ماست. تبلیغ آن را خداوند متعال بر افضل انبیا حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه و آله طبق فرمان (بلغ) از مهمترین واجبات قرار داد؛ و رسول خدا هم با فرمان فَلْيُبَلِّغُ الْغَائِبَ و أَلْوَالِدُ الْوَالِدَا إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ بر همگان تا قیامت حتی

بعد از ظهور حضرت واجب فرمود. انشاء الله همگی مصداق دعای حضرت **وَأَنْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ** باشیم و خدای نخواستہ با کاهلی در امر غدیر مصداق **وَإِخْذُلْ مَنْ خَدَلَهُ** نباشیم. امید است همه دوستان اهل بیت **علیهم السلام** به قدر توان خود فرمان خدای متعال و پیامبر گرامی اش را به گوش جان بسپاریم و غدیر را از مهجوریت و غربت رها سازیم که مهم‌ترین دستاورد آن ظهور دولت حق غدیریه مهدویه خواهد بود. به امید آن روز!

فرهنگ جهانی غدیر

بزرگواری می‌فرمود: غدیر باید یک برند شود. باید این را در جامعه و دنیا جا انداخت که غدیر یک واقعه نیست، بلکه یک جریان فکری است؛ بنابراین نباید در یک روز خلاصه شود. شناخت غدیر مهم است. اهل هنر و اهل فکر بنشینند فکر کنند و به بهترین شکل ممکن غدیر را احیا کنند. حضرت **علی علیهم السلام** همه هستی خود را در راه احیای دین گذاشت. فرهنگ غدیر باید جهانی شود به یک روز اکتفا نکنیم غدیر را باید در طول سال زنده نگه داریم بیاییم مقداری هم وقف غدیر کنیم. در منازل و مساجد جشن برگزار کنیم. چراغانی کنیم، عیدی بدهیم، لباس نو

پوشیم، دیدار مؤمنین، عیادت بیماران و عفو و بخشش در این ایام را فراموش نکنیم. برای مثال فروشگاه‌ها تخفیف ویژه به این ایام اختصاص دهند؛ عیادت مریض‌ها برویم. غدیر باید با این حرکت‌ها پر شود.

غدیر و سبک زندگی

متأسفانه غدیر در جامعه ما غریب است. وقتی ما وظیفه‌مان را نسبت به غدیر درست انجام داده‌ایم که غدیر سبک زندگی ما را بسازد. چطور شب یلدا یا عید نوروز وارد سبک زندگی مردم شده است، و غدیر که عید الله اکبر است هم باید سبک زندگی ما را تغییر بدهد. اگر می‌خواهی برای همسرت لباس بخری روز غدیر بخر؛ اگر می‌خواهی عیدی بدهی روز غدیر بده. تا وقتی این سبک زندگی تغییر نکرده، معلوم است ما غدیر را بین شیعیان ترویج نکرده‌ایم. غدیر عید الله اکبر است، باید بیش از ایام دیگر بروز کند. اگر بیشتر بروز کرد، معلوم است که ما تازه غدیر را یک قدری بین شیعیان تبلیغ کرده‌ایم. به نام امیرالمؤمنین علیه السلام خدمت کنیم، اگر اطعام می‌کنیم به اسم غدیر اطعام کنیم. ما با غدیر خوشبختیم، سعادت‌مندیم، آرامش داریم و این را مردم باید

بینند. اگر در جامعه ما ولایت و برائت از دشمنان اهل بیت و محبان اهل بیت علیهم السلام جا افتاده بود، طبیعتاً آن وقت ((مرگ بر اسرائیل)) را هم کامل می فهمیدند. چون وقتی طاغوت اعظم را بشناسند، طاغوت ملحق به آن را هم می شناسند.^۱

غدیر خم، مناظره‌ی جالب آیت الله طبرسی

از دلیل‌های بسیار متقن و انکارناپذیر بر حَقانیت مولا امیرالمؤمنین علیه السلام جریان غدیر خم است. اصل جریان غدیر خم را عموم مسلمین نقل کرده‌اند و آن را تقریباً همه قبول دارند. منتها می گویند: این که پیغمبر خدا صلی الله علیه و آله فرمودند: ((مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ)) مولا به معنای دوست است نه به معنای امامت و رهبری و ولایت و سرپرستی. پاسخ‌های فراوانی برای رد این ادعا وجود دارد و اثبات می‌کند مولا به معنای امام و رهبر و پیشوا و جانشین است. آیت الله نجم الدین طبرسی می فرمود: یکی از علمای بزرگ اهل سنت آفریقا در قم به دیدار بنده آمده بود با او مناظره کردم

۱. غدیر برترین پیام آسمانی، ص ۶۷، استاد حبیب فرحزاد.

گفتم: چرا شما شیعه نمی شوید؟

گفت: ما بر حقایق خلافت بلافصل علی علیه السلام دلیلی نداریم. گفتم: چرا دلیل داریم.

گفت: برای من دلیل بیاور.

گفتم: یکی از آن‌ها غدیر خم است.

گفت: ما غدیر را قبول داریم ولی مولا به معنای دوست است گفتم: اگر در کلمات خلفا ولی و مولا به

معنی سرپرست و امام و رهبر باشد قبول می کنید؟

گفت: بله.

کتاب ((صحيح مسلم)) را که دم دستم بود آوردم کتاب ((الجهاد)) آن را باز کردم و متن عبارت را از روی کتاب برای او خواندم در آنجا نوشته بود: وقتی ابوبکر در آستانه مرگ قرار گرفت عمر را مولای بعد از خودش قرارداد.

گفتم: این مولا به چه معناست؟

گفت: به معنای امام و خلیفه است.

گفتم: چطور اگر ابوبکر بگوید ((مولا این مولا به معنای دوست نیست، ولی وقتی پیغمبر صلی الله علیه و آله هزار نفر را زیر آفتاب جمع کند و کسانی را که جلوترند برگرداند و

صبر کند تا کسانی که در دنبال هستند برسند و سه روز مردم را نگه دارد و خطبه خواند بگوید: ((أَلَسْتُ أُولَى بِكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ)) و چهار بار از مردم اقرار بگیرد و بگوید: ((مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ)) آیا این مولا به معنای دوست است؟! آیا معنا دارد پس از این همه مقدمات و آن شرایط استثنایی و غیر منتظره بگوید: هر کس من دوست او هستم این علی عَلِيٌّ هم دوست اوست، بعد هم بیعت بگیرد حتی از بانوان. این ها را که برای او شرح دادم، شروع کرد به گریه کردن.

گفت: تا به حال کسی این مطالب را برای من نگفته بود و حقایق شیعیه را قبول کرد و اظهار تشیع نمود و گفت: سه میلیون طرفدار دارم و با بیان این مطالب همه را شیعه می‌کنم. مولا در قرآن به معنای سرپرست و امام هم آمده است. آنجا که می‌فرماید: ((يَدْعُوا لِمَنْ ضَرُّهُ أَقْرَبُ مِنْ نَفْعِهِ لِيُبْسَ الْمَوْلَى وَ لِيُبْسَ الْعَشِيرُ))؛ کسی را می‌خواند که زیانش از سودش نزدیک‌تر است چه بد مولای و سرپرستی است و چه بعد دم‌سازی است!

آفرین به این دانش آموز

می‌گویند: معلمی به شاگردش تکالیفش را درست انجام نمی‌داد گفت: فردا ولیّ خودت را بیاور. شاگرد زرنگ بود، می‌خواست گریزی به اعتقادات معلمش که اهل سنت بود بزند. فردا دوست صمیمی خودش را آورد.

گفت: آقا ولی خودم را آوردم.

گفت: این که ولیّ نیست.

گفت: مگر شما مولا را به معنای دوست نمی‌گیرید؟

این دوست من است.

معلم پاسخ داد: نه ولیّ به معنای سرپرست است. شاگرد به او گفت: چطور در اینجا ولیّ را به معنای سرپرست می‌گیرید و در حدیث غدیر آن را به معنای دوست؟!!!

آفرین به این دانشجو

همچنین می‌گویند: دانشجوی مسلمان با یک دانشجوی اهل سنت رفیق و صمیمی بودند. چند بار این دانشجو با دوستش درباره حدیث غدیر مناظره کردند، ولی رفیقش زیر بار نمی‌رفت و می‌گفت: مولا به معنای دوست است.

وقتی این رفیق اهل سنت می خواست به زاهدان برود ۲۰۰ کیلومتر رفته بود به او زنگ زد که برگرد کار واجب و مهمی باتو دارم. می پذیرد و برمی گردد وقتی برمی گردد از او می پرسد چه شده؟! می گوید: من می خواستم به شما بگویم: شما را خیلی دوست دارم! رفیق اهل سنت به او می گوید: تو چقدر نادان هستی که مرا از دوست کیلومتر راه برگرداندی به خاطر این که بگویی دوستت دارم؟!

گفت: شما چطور می گوید که پیغمبر ده ها هزار نفر را در گرما و در آن شرایط سخت نگه داشته تا بگوید ((من علی را دوست دارم، شما هم علی را دوست بدارید))؟! این را می توانست در مدینه هم بگوید این حرف نه با منطق سازگار است و نه با عقل و عرف. اگر یک انسان معمولی این چنین کند به ریشش می خندید، چه رسد به اول شخصیت عالم هستی؟ آیا درست است که بگویم پیامبر خدا چند هزار نفر را در آفتاب نگه داشته است که بگوید: ((من علی را دوست دارم))؟! این ابلاغ امامت و رهبری است که موجب می شود مردم را در آن شرایط جمع کند و به عنوان جانشین از آنان بیعت بگیرد.^۱

۱۱. غدیر برترین پیام آسمانی، ص ۹۰-۹۲، استاد فرحزاد.

انکار غدیر

از مرحوم علامه امینی رحمته الله علیه نقل شده است: که یک عالم غیر شیعه برای اولین بار در روز عاشورا به کربلا آمده بود. صحنه‌های عزاداری شیعیان و دوستداران اهل بیت علیهم السلام را درباره امام حسین علیه السلام ندیده بود و آن شور و عظمت و سینه زنی و زنجیرزنی و گریه‌ها و ناله‌ها را مشاهده نکرده بود. از مشاهدات خود بسیار تعجب کرد و به یکی از علمای شیعه گفت: گیرم که فرزند پیغمبر شما را کشتند. بنشینید و قرآن بخوانید و یا مجلسی بگیرید و یاد و خاطره او را گرامی بدارید. این شور و هیجان و داد و فریاد و گریه‌ها برای چیست؟! علامه امینی در جواب او فرموده بود: ما در جریان غدیر کوتاهی کردیم و اهمیت ندادیم و جشن مفصل و سرور و شادی نکردیم و شعائر دینی غدیر را بزرگ نداشتیم، بسیاری منکر غدیر خم شدند یا جریان غدیر خم را خیلی کم‌رنگ و کم‌اهمیت جلوه دادند. اگر در عاشورا کوتاه بیاییم قطعاً تحریف خواهد شد و می‌گویند: امام حسین اصلاً شهید نشده و یا مظلوم نبوده و یا حقی از او پامال نشده است. این صحنه‌های عزاداری جریان عاشورا را احیا می‌کند غدیر را هم باید این‌گونه احیا کرد.

اعطای لقب ((امیرالمؤمنین)) برای علی علیه السلام

در روز سیزدهم ذیحجه پس از پایان اعمال حج جبرئیل امین نازل گردید و از سوی خداوند متعال لقب ((امیرالمؤمنین)) را آورد و آن را به حضرت علی بن ابیطالب علیه السلام اختصاص داد و خود نیز با همین لقب به آن حضرت سلام نمود.

در کتاب ((امالی صدوق)) و ((بحارالانوار)) به این واقعه این چنین اشاره شده است: جبرئیل با لفظ امیرالمؤمنین به علی علیه السلام سلام داد علی علیه السلام عرض کرد: ((يا رَسُولَ اللَّهِ اَسْمِعُ الْكَلَامَ وَلَا اَحْسُ الرُّوْيَةَ)) یا رسول الله کلامی می شنوم و کسی را نمی بینم! پیامبر صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: ((يا عَلِيُّ هَذَا جَبْرِيْلُ اَتَانِي مِنْ قِبَلِ رَبِّي بِتَصْدِيقِ مَا وَعَدَنِي)) این جبرئیل است از جانب خدا برای تصدیق آنچه خدا به من وعده داده آمده است. رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم دستور داد تا مردان یکی یکی با این لقب بر حضرت علی علیه السلام سلام کنند و بگویند: ((السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا اَمِيْرَ الْمُؤْمِنِيْنَ)) و به بلال فرمودند اعلام نماید: فردا کسی جز بیماران باقی نماند و همه به سمت غدیر خم حرکت کنند.^۱

۱. الامالی للصدوق علیه السلام، ص ۳۵۵، بحارالانوار، ج ۳۷، ص ۱۱۱.

لقب اختصاصی

درباره اختصاص داشتن لقب ((امیرالمؤمنین)) به حضرت علی بن ابیطالب عَلَيْهِ السَّلَامُ به عنوان لقبی اختصاصی که از طرف خداوند به عنوان فضایل ایشان فرستاده شده است، احادیثی از ائمه هدی عَلَيْهِمُ السَّلَامُ به ما رسیده است.

از جمله شخصی از حضرت امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ پرسید: آیا به امام قائم عَلَيْهِ السَّلَامُ به عنوان امیرالمؤمنین سلام می‌کنند! فرمودند: خیر آن نام را خدا مخصوص امیرالمؤمنین علی بن ابیطالب عَلَيْهِ السَّلَامُ قرار داده است. پیش از او کسی بدان نام نامیده نشده و بعد از او هم جز کافر آن نام را بر خود نبندد. عرض کرد قربانت پس چگونه بر حضرت قائم سلام کنند؟

فرمودند: این چنین می‌گویند ((الْسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا بَقِيَّةَ اللَّهِ))، سپس این را قرائت فرمودند: ((بَقِيَّةَ اللَّهِ خَيْرٌ لِّكَمَا نَكُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ^۱)) اگر مؤمن هستید و ((بَقِيَّةَ اللَّهِ)) برای شما بهتر است.^۲

چنان که رسول خدا (در خطبه‌ای که در غدیر خم ایراد

۱. سوره هود آیه ۸۶.

۲. الکافی، ج ۱، ص ۴۱۱.

کردند فرمودند: ((أَلَا إِنَّهُ)) (امیرالمؤمنین)) غَيْرَ أَحَى هَذَا
 أَلَا لَا تَحِلُّ امْرَأَةُ الْمُؤْمِنِينَ بَعْدِي لِأَحَدٍ غَيْرِهِ))؛ هشدار که
 هرگز به جز این برادرم کسی نباید امیرالمؤمنین خوانده
 شود. هشدار که پس از من امارت (امیری و فرمانروایی)
 مؤمنان برای کسی جز او روا نباشد.

سرآمد اهل ایمان

لقب ((امیرالمؤمنین)) از مهمترین القاب علی عليه السلام
 است. به همین دلیل رسول خدا صلى الله عليه وآله به مردم امر کردند
 که به آن حضرت سلام نموده و او را بدین لقب نام برند و
 تحیّت بگویند. این لقب عنوان اعتباری نیست بلکه بیان
 حقیقت و کشف سّری است که در آن حضرت موجود بوده
 است. امیر المؤمنین یعنی شخصی که از نکته نظر ایمان،
 رئیس و سپهسالار مؤمنین است. از این رو رسول خدا صلى الله عليه وآله
 فرمودند: ((مَا أَنْزَلَ اللَّهُ آيَةً)) (يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا)) إِلَّا وَ
 عَلِيٍّ رَأْسَهَا وَآمِيرُهَا؛^۲ آیه‌ای در قرآن نازل نشده که در آن
 ((يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا)) باشد، جز این که علی سرآمد و
 امیر آن است. پس از آن که علی عليه السلام در کعبه تولّد یافت،

۱. روضة الواعظین، ج ۱، ص ۹۴، فتال نیشابوری.

۲. بحارالانوار، ج ۳۵، ص ۳۵۲، غدیر پیام برتر آسمانی، ص ۱۹۳.

ابوطالب فرزند خود را در آغوش گرفت و بوسید. دیدند که طفل سه روزه در حالی که متوجه باب السلام است، مانند طفل یک ساله اظهار وجود می کند و می خندد. نگاه کردند دیدند رسول اکرم ﷺ از باب السلام وارد شده و به سوی آنان می آید.

حضرت رسول ﷺ طفل را به آغوش گرفته و بوسیدند. همین که چشم مولود ابوطالب به رسول اکرم ﷺ افتاد عرض کرد: ((الَسَّلَامُ عَلَیْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ)) و بلافاصله شروع به خواندن آیات سوره مؤمنون کرد ((بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قَدْ أَفْلَحَ الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي صَلَاتِهِمْ خَاشِعُونَ...)).

در مدح و جلالت حضرت علی علیه السلام

ای شمس آسمان و داد و سخا علی

وی کهکشان عالمه نور و ضیا علی

مبهوت اندویدی عالمی شأن و جلالتون

غبطه ائدر جلالته انبیا علی

بیرتک رسول اکرم و امجد حبیب حق

بیله قیاسیدن یقین الموش سوا علی

تاریخده یگانه بو عزت سنونکودی
دیوار کعبه پارچالانوب بر ملاً علی
وارد ألوب آنان قالبوب أوج گون او بزمده
گتدی ظهوره سن کیمی بئر مه لقا علی
آلدی سنی آل اوسته او دم ختم الانبیا
ویردون سلام ایتدون اونا اقتدا علی^۱

غدیر در آینه آیات و معجزه‌ی غدیر

از آیات غدیر، سخن خداوند در سوره مائده است ((یا
أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ
فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصِمُكَ مِنَ النَّاسِ))^۲.

((ای پیامبر! آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل
شده است را کاملاً (به مردم) برسان! و اگر چنین نکنی،
رسالت او را انجام نداده‌ای! خداوند تو را از (خطرات
احتمالی) مردم بدخواه نگاه می‌دارد)).

این آیه در روز هجدهم ذی الحجه سال حجه الوداع
(۱۰هـ) زمانی که پیامبر اعظم ﷺ به مکان غدیر غم

۱. گلچینی از صدراشعار صدری، سید علی اکبر صدرالدینی، ص ۲۹ و ۳۰.

۲. سوره مائده ۶۷.

رسید، پنج ساعت از روز گذشته، توسط جبرائیل بر حضرت نازل شد و گفت: یا مُحَمَّدُ! إِنَّ اللَّهَ يَقْرِنُكَ السَّلَامُ وَيَقُولُ لَكَ: [يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ] فِي عَلِيٍّ [وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ وَاللَّهُ يَعْصَمُكَ مِنَ النَّاسِ]

نکته قابل توجه در آیه تبلیغ این است که خداوند متعال به پیامبرش فرمود: ((بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ)) از این معلوم می‌شود که امامت علی علیه السلام را قبلاً خداوند به آن حضرت نازل کرده بود، ولی فرموده بود که جایش را خودم تعیین خواهم کرد و در آن مکان فرمودند: آنچه را که قبلاً نازل شده بود ابلاغ کن.

((ای مُحَمَّد صلی الله علیه و آله خداوند به تو سلام می‌رساند و می‌فرماید: ای پیامبر! آنچه را که درباره ((علی)) به تواز جانب پروردگارت نازل شده، به مردم برسان و اگر انجام ندهی رسالت خویش را به انجام نرسانده‌ای...))

از آیاتی که در روز غدیر درباره امیرالمؤمنان علیه السلام نازل شده؛ این آیه است ((الْيَوْمَ أَكْمَلْتُ لَكُمْ دِينَكُمْ وَأَتَمَمْتُ عَلَيْكُمْ نِعْمَتِي وَرَضِيْتُ لَكُمُ الْإِسْلَامَ دِينًا؛ امروز، دین

شمارا کامل کردم و نعمت خود را بر شما تمام نمودم و اسلام را به عنوان آیین (جاودان) شما پذیرفتم)).

همه امامیه بدون استثنا بر نزول این آیه پیرامون نصّ غدیر پس از بیان ولایت مولا امیرالمؤمنین علیه السلام توسط رسول خدا صلی الله علیه و آله اتفاق نظر دارند. مسئله امامت فقط صورت یک خبر و پیام و خطا به ابلاغ نشده بلکه به عنوان حکم و فرمان الهی و بیعت عموم مسلمانان و تعهد آنان اجرا شد.

معجزه غدیر

از جمله آیاتی که پس از نفی غدیر نازل شده سوره معارج است ((سَأَلْ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَاقِعٍ * لِلْكَافِرِينَ لَيْسَ لَهُ دَافِعٌ * مِنَ اللَّهِ ذِي الْمَعَارِجِ *)) تقاضا کننده ای تقاضای عذابی کرد که واقع شد! (این عذاب مخصوص کافران است، و هیچ کس نمی تواند آن را دفع کند از سوی خداوند صاحب فضائل و مواهب است.) ((حارث بن نعمان فهری نزد حضرت آمد و گفت: از جانب خداوند ما را به شهادت بر وحدانیت خداوند و رسالت خود

و نماز و روزه و حج و زکات، فرمان دادی و ما پذیرفتیم، ولی به این مقدار بسنده نکردی تا این که بازوی پسر عمویت را گرفتی و وی را بر ما برتری بخشیدی و گفتی: ((مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ)) آیا این گفته از تو است یا از جانب خداوند! پیامبر ﷺ فرمود: ((وَأَلَذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِنَّ هَذَا مِنْ اللَّهِ))؛ سوگند به خداوند یگانه که این سخن از جانب اوست. آنگاه حارث به سوی مرکب خود رفت و با خود گفت: خدایا! اگر آنچه محمد می‌گوید حق است، پس بر ما از آسمان سنگ باریا ما را به عذابی سخت گرفتار کن! هنوز به مرکب خود نرسیده بود که خداوند سنگی از آسمان بر سرش فرود آورد و وی را به هلاکت رساند. و این آیه را نازل کرد: ((سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقِيعٍ))؛ تقاضا کننده‌ای تقاضای عذابی کرد که واقع شد.^۱

در همین ایام جریان آیه ((سَأَلَ سَائِلٌ بِعَذَابٍ وَقِيعٍ)) اتفاق می‌افتد.

چومنصوب گردید مولا علی

زعرش اندر آمدبه صوت جلی

۱. سوره‌ی معارج آیه ۱، علی عَلِيٌّ درقرآن، ص ۲۶، الغدیر، علامه امینی رحمته.

مبارک بود بر همه مؤمنان

ولای علی رهبر انس و جان

خدایا بر اصحاب او رحمت آر

بر اعداء او سنگ ذلت ببار^۱

در ایام غدیر استدلال‌های بسیار مهم بر حقانیت شیعه مانند آیه ولایت، آیه تطهیر، حدیث کساء، آیه محبت و سوره‌ی هَلْ آتَى نازل شد و به میلاد مسعود امام کاظم علیه السلام ((باطن قرآن)) منور شده است.

بنابراین متوجه می‌شویم که این ایام، ایام بسیار استثنایی و پر ظرفیت برای تبیین معارف حقه‌ی شیعه اثنی عشری می‌باشد. نکته بسیار قابل تأمل این است که امر تبلیغ امامت و ولایت در این ایام صادر شده است. چرا که آیه‌ی ابلاغ ((يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ))^۲ در این ایام نازل شده است و خداوند متعال به پیامبر صلی الله علیه و آله دستور صریح می‌دهد که باید این امر را تبلیغ کنی و پیامبر صلی الله علیه و آله به وظیفه خود عمل کرده و در خطبه غدیر به همه امر فرمود که این مطلب را تبلیغ کنند: ((فَلْيُبَلِّغِ الْغَائِبِ الْحَاضِرِ الْغَائِبِ

۱. خم غدیر، علی صداقت، ص ۸.

۲. سوره مائده، آیه ۶۷.

وَالْوَالِدُ الْوَالِدَ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ))؛ حاضران به غائبان و پدران به فرزندان باید این مطلب را تا روز قیامت برسانند)).^۱
پس تبلیغ غدیر یک وظیفه همگانی است.

اهمیت غدیر و آیات امامت

اهمیت مسئله امامت حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام تا بدان جااست که در قرآن کریم آیات فراوانی بر آن نازل یافته است؛ از جمله آیه ((إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ)) سرپرست و رهبر شما تنها خدا و پیامبر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ است و آنان که ایمان آورده، نماز به پا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌پردازند))^۲

تمام تفاسیر شیعه و اکثر تفاسیر اهل سنت اتفاق نظر دارند بر این که آیه‌ی کریمه درباره‌ی علی عَلَيْهِ السَّلَام است؛ آن هنگام که در نماز و در حال رکوع زکات دادند.^۳
((أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَأُولَى الْأَمْرِ مِنْكُمْ))؛ ای

۱. احتجاج طبرسی، ج ۲، ص ۲، خطبه‌ی غدیر.

۲. سوره‌ی مائده آیه ۵۵.

۳. تفسیر مجمع البیان ج ۳، ص ۲۰۹. تفسیر قمی ج ۱ ص ۱۷۰، تفسیر

فخر رازی ج ۱۱ ص ۲۵ تفسیر طبری ج ۶ ص ۱۸۶، تفاسیر اهل تسنن.

ایمانیان از خدا اطاعت کنید و فرمان رسول و صاحبان امر را گردن نهید و اطاعت کنید؛^۱ طبق تفاسیر اُولی الامر، امامان معصوم (می باشند).^۲ و آیه اکمال سوره مائده آیه ۳ که ذکر شد.

آیات در شأن امام علی علیه السلام و امامت در قرآن کریم فراوان است.

غدیر در آینه روایات

عید غدیر که طبق روایات عید الله اکبر و افضل اعیاد مسلمانان است نقش ویژه در تاریخ اسلام دارد؛ به گونه ای که بقایای اسلام راستین منوط به این واقعه ای عظیم می باشد.

امام رضا علیه السلام فرمودند: روز غدیر در بین عید قربان و عید فطر و روز جمعه مانند ماه بین ستارگان است.^۳

در روایات از غدیر به موارد ذیل تصریح شده است

۱. سوره ی نسا آیه ۵۹.

۲. تفاسیر شیعه، تفسیر مجمع البیان ج ۳ ص ۶۴ تفسیر قمی ج ۱ ص ۱۴۱، در تفاسیر سنی، تفسیر کشاف ج ۱ ص ۵۳۵، تفسیر فخر رازی ج ۱۰ ص ۱۴۲. و...

۳. اخبار و آثار امام رضا علیه السلام ص ۵۶۶، مترجم عزیز الله عطاردی.

که عبارتند از:

۱. بزرگ‌ترین عید الهی
۲. روز شادمانی و سرور
۳. روز عید اهل بیت علیهم‌السلام
۴. روز خوشنودی خدای رحمان
۵. روز رانده شدن شیطان
۶. روز گشایش مشکلات
۷. روز والاتر از عید قربان، جمعه و عرفه
۸. روز دلیل استوار
۹. روز افشای توطئه‌ی نهانی
- ۱۰- روز کامل شدن دین
- ۱۱ روز عبادت و بندگی
- ۱۲ روز پیراستن و تزکیه
- ۱۳ روز نماز و روزه
- ۱۴ روز بخشش گناهان شیعیان
- ۱۵ روز شاد باش گویی
- ۱۶ روز داد و ستد
- ۱۷ روز جدایی حق از باطل
- ۱۸ روز گسترش دانش
- ۱۹ روز عید تمامی پیامبران

۲۰. روز افطار دادن به روزه داران

۲۱. روز بشارت

۲۲. روز شادمانی فرشتگان

۲۳. روز عصبانیت شیطان

۲۴. روز ترک گناهان

۲۵. روز آشکار شدن حجت‌ها

۲۶. روز استجابت دعا

۲۷. روز ارائه دلیل درباره‌ی راهنمایان الهی

۲۸. روز بیان اساس ایمان.^۱

فضیلت روزه‌ی غدیر

امام صادق علیه السلام فرمودند: روزه‌ی روز غدیر خم در هر سال نزد خداوند متعال برابری می‌کند با صد حجّ و عمره که تماماً با اخلاص انجام شده و قبول حق می‌باشند و آن روز عید بزرگ خداوند است...

و در روایت دیگر فرمودند: روزه‌ی روز غدیر خم با روزه‌ی تمام عمر جهان برابر است؛ یعنی اگر انسانی همیشه زنده باشد و همه عمر را روزه بگیرد، ثواب او به اندازه‌ی

۱. اقبال الاعمال، ص ۴۷۴-۴۶۴، سید بن طاووس رحمته الله علیه.

ثواب روزهی عید غدیر است.^۱

برترین عید امت

رسول خدا ﷺ فرمودند: روز غدیر خم برترین عیدهای امت من است و آن روز است که خداوند بزرگ دستورداد، برادرم علی بن ابیطالب را به عنوان پرچمدار (فرمانده) امت من منصوب کنم تا بعد از من مردم توسط او هدایت شوند و آن روزی است که خداوند دین را تکمیل و نعمت را بر امت من تمام کرد و اسلام را به عنوان دین برای آنان پسندید.^۲

قَالَ الْإِمَامُ عَلِيُّ بْنُ مُوسَى الرِّضَا عَلَيْهِ السَّلَامُ: ((إِنَّ يَوْمَ الْغَدِيرِ فِي السَّمَاءِ أَشْهُرُ مِنْهُ فِي الْأَرْضِ؛ امام رضا عليه السلام فرمودند: پدرم از از پدرش (امام صادق عليه السلام) نقل کرد که فرمودند: روز غدیر در آسمان مشهورتر از زمین است.))^۳

غدیر روز کفالت

عَنْ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عليه السلام قَالَ: ((... فَكَيْفَ بِمَنْ تَكْفَلَ عَدَدًا

۱. وسائل الشیعة، ج ۷، ص ۳۲۴، حدیث ۴، حرّ عاملی رحمته الله.

۲. بحار ج ۳۷، ص ۳۹، امالی شیخ صدوق رحمته الله، ص ۱۲۸، حدیث ۸.

۳. مصباح المتجهّد، شیخ طوسی رحمته الله، ص ۷۳۷.

مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَأَنَا ضَمِينُهُ عَلَى اللَّهِ تَعَالَى
الْأَمَانُ مِنَ الْكُفْرِ وَالْفَقْرِ؛ ... امیر مومنان علیه السلام فرمودند: چگونه
خواهد بود حال کسی که عهده‌دار هزینه زندگی تعدادی
از مردان و زنان مؤمن (روز غدیر) باشد، در این صورت من
پیش خدا ضامنم که از کفر و تنگدستی در امان باشد.))^۱

غدیر روز ناامیدی شیطان

امام باقر علیه السلام فرمودند: شیطان دشمن خدا چهار بار
نالہ کرد: ۱. روزی که مورد لعن خدا واقع شد ۲. روزی
که به زمین هبوط کرد ۳. روزی که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله
مبعوث شد ۴. روز عید غدیر.))^۲

نکات برجسته‌ی غدیر

یکی از مشهورترین و متقن‌ترین براهین حقایق و
امامت علی علیه السلام واقعه‌ی غدیر است که پیامبر گرامی صلی الله علیه و آله
پس از ادای مراسم حج در سفر تاریخی حجّة الوداع
علی علیه السلام را روی دست قرار داده و معرفی فرمودند: آیه
کریمه ((يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ فَإِنْ

۱. وسائل الشیعة، شیخ حرّعاملی رحمته الله علیه، ج ۷، ص ۳۲۷. حدیث ۴.

۲. قرب الاسناد، عبدالله بن جعفر حمیری، ص ۱۰.

لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ)) نازل شد.

احادیث متواتر واقع‌هی غدیر بیانگر اهمیت فوق‌العاده و اصالت اعتقادی آن است که نکات برجسته‌ی آن عبارتند از:

۱. اعلان حجة الوداع و آخرین سال عمر پیامبر ﷺ.
۲. دعوت مسلمانان به مدینه و تمام مناطق مسلمان‌نشین برای انجام حج.
۳. حرکت جمعیت صد و بیست هزار نفری از مدینه و اطراف به سوی حج.
۴. احضار و همراهان از یمن برای شرکت در مراسم حجة الوداع.
۵. ایراد خطبه در منا و مسجد خیف و آماده‌سازی مردم برای غدیر.
۶. اقامت در کنار جاده و بازگرداندن پیش‌روندگان و توقف آنان که پشت سر هست تا توقف کنند.
۷. اقامت سه روزه در غدیر خم از دوشنبه تا چهارشنبه (۱۸ تا ۲۰ ذی الحجّه).

۸. سخنرانی یک ساعته و تأکید بر امامت و خلافت و وصایت علی علیه السلام.

۹. تبریک خواستن از مردم به مناسبت مقام امامت علی علیه السلام.

۱۰. بیعت گرفتن با دست و زبان و اقرار گرفتن از حاضران.

۱۱. بیعت گرفتن از زنان به صورت فرو بردن دست در طشت آب.

این‌ها نشان دهنده‌ی اهمیت غدیر در معرفی علی علیه السلام به عنوان امام و خلیفه است.

لازم به ذکر است بعد از پایان خطبه رسول خدا صلی الله علیه و آله و سلم، مردم شروع به تبریک و تهنیت گویی برای امیرالمؤمنین علیه السلام کردند.

ابوبکر و عمر زودتر از سایر صحابه به آن حضرت تبریک گفتند و هر کدام از آن‌ها می‌گفتند: ((خوشا به حالت، مبارک باد بر توای پسر ابوطالب! برای همیشه مولای من و مولای هر مرد و زن مؤمن شدی.))^۱

۱. روضة الصفا، ج ۲، الغدیر، ج ۱، ص ۵۱۰، علامه امینی.

عبادت بدون ولایت

رسول خدا ﷺ به امیر مؤمنان علی علیه السلام فرمودند: هرگاه بنده‌ای از بندگان خدا به مدت عمر نوح که در میان قومش قیام کرد (نه صد و پنجاه سال) به عبادت خدا پردازد و به مقدار کوه احد طلا داشته باشد و در راه خدا انفاق کند و بر فرض به قدری عمر کند تا بتواند با پای پیاده هزار سال حج به جا آورد و بعد (در بهترین مکان) بین صفا و مروه به ناحق کشته شود، اما ولایت تو را قبول نداشته باشد، بوی بهشت به مشام او نمی‌رسد و داخل آن نمی‌شود.^۱

بی‌علی، اصل عبادت باطل است

بی‌علی، هر کس بمیرد جاهل است

پاسخ به پنج سؤال

درباره غدیر سوالاتی مطرح شده و جواب آن‌ها نیز داده شده است. به خاطر اختصار کتاب به عنوان نمونه پاسخ به شبهه و سؤال را در اینجا مطرح می‌کنیم.

۱. می‌پرسند: اگر داستان غدیر این اندازه در میان

۱. الفردوس، ج ۳، ص ۳۶۴، تنزیه الشریعه، ج ۱، ص ۳۸۹، المناقب خوارزمی.

شیعه و سنی مشهور است؛ پس چرا سنیان ولایت و امامت علی علیه السلام را نپذیرفته‌اند؟

پاسخ: اولاً ما نیز از حقّ جویان اهل تسنّن این پرسش را داریم که با وجود این همه براهین و دلایل بر امامت امیرالمؤمنین علی علیه السلام، چگونه است که آنان در برابر این حق تسلیم نمی‌شوند؟ و چرا با خود حدیث نفس نمی‌کنند که راه حق را طی کرده و فرمان خداوند را گردن نهند و بپذیرند؟! ثانیاً این پرسش در مراحل پیش از امامت نیز جاری است که چرا غیر مسلمانان با وجود این همه دلایل حقانیت اسلام، آن را نپذیرفته‌اند؟ و نیز چرا منکران خدا با وجود روشن‌ترین براهین وجود آفریدگار جهان، هستی او را نپذیرفته، منکر شده‌اند؟

در حالی که به قول سعدی:

برگ درختان سبز در نظر هوشیار

هر ورقش دفترست معرفت کردگار

پاسخ تمامی سؤال‌ها این است که؛ بشر می‌تواند دچار خودخواهی، تعصّب و کوردلی شده، از دیدن حقایق سر باز زند و به تقلید از آبا و اجداد پرداخته، در راه هوای نفس گام بردارد. البته پذیرفتن حق هم چندان

ساده نیست و التزام به لوازم حق و مقید بودن به آن در سخن و عمل، بس دشوارتر می‌نمایند؛ خصوصاً اگر لازمه پذیرش حق دست برداشتن از بسیاری تعلقات باشد. ثالثاً به خاطر شهرت خطبه غدیر و به ویژه جمله ((مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ)) آنان که نتوانستند اصل حدیث را انکار کنند، در اندیشه تأویل و برگرداندن الفاظ از معانی خود برآمده، معنا را دگرگون کرده‌اند. مثلاً کلمه ((مولا)) را که در این حدیث (به جهت وجود قرائن قطعی) به معنای سرپرست و ولیّی به تصرف است، به معنای دوست و محبّ در نظر گرفته‌اند.

۲. مگر می‌شود ده‌ها هزار مسلمان در غدیر خم شاهد جانشینی حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام باشند ولی بعد از رحلت پیامبر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ همه آن را فراموش کرده و با شخص دیگری بیعت کنند؟ پاسخ استاد قرائتی: بله می‌شود؛ فرزندان یعقوب که همه پیامبر زاده بودند با برادر خود چه کردند؟ برادری که هیچ‌گونه ضرری به آن‌ها نرسانده بود. پس می‌شود حق حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَام را نیز کتمان کرد. یوسف کجا و حضرت علی کجا که پدران و خویشان برخی قبایل عرب را در جبهه‌ها از دم تیغ گذرانده بود یا مگر قوم موسی همه تعالیم حضرت موسی را کنار نگذاشتند.

سامری در ده روز غیبت رهبری با ساخت مجسمه‌ای مردم را از خدا برگرداند. مردمی که آن همه آیات و معجزات روشن را با چشم خود دیده بودند. مگر خود ما در هنگام اضطرابه خدا قول نمی‌دهیم ولی بعد از رفع گرفتاری همه تهدیدات را فراموش می‌کنیم.

۳. آیا قرآن پشتیبان عقیده غدیر است؟

پاسخ: علاوه بر آیات متعدد قرآن از جمله آیات سوره مائده چندین دلیل قرآنی دیگر نیز در این باره وجود دارند:

(الف) قرآن اهل بیت علیهم‌السلام را معصوم دانسته و فرموده:
 ((إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَ
 يُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا))

(ب) اهل بیت علیهم‌السلام در ایمان به رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و عمل به دستورات دین بر دیگران سبقت داشته‌اند. قرآن می‌فرماید: ((الَّذِينَ آمَنُوا وَالَّذِينَ هُمْ يُرْسِلُونَ سَبَقُوا))^۱

(ج) تمامی اهل بیت علیهم‌السلام شهید شده‌اند و برتری شهیدان بر دیگران در قرآن بیان شده است؛ ((فَضَّلَ اللَّهُ

۱. سوره واقعه آیه ۱۰ و ۱۱.

الْمُجَاهِدِينَ عَلَى الْقَاعِدِينَ أَجْرًا عَظِيمًا^۱)

۴) علت کنار گذاشتن حضرت علی علیه السلام از حکومت چه بود؟ پاسخ: دعای ندبه دلیل آن را این گونه بیان می کند: ((احقاداً بدریّة و خبیریّة و حُنیّیّة)) یعنی علت این امر، کینه‌هایی بود که به دلیل شکست‌های ناشی از فداکاری حضرت امیر علیه السلام در جنگ‌های بدر و خیبر و حنین و کشته شدن بستگان مشرکشان به دست مبارک آن حضرت در دل داشتند.

۵) چرا مراد از ((من کنت مولا...)) در خطبه غدیر، حکومت و خلافت حضرت علی علیه السلام است؟ بعضی می گویند مراد محبت و دوست داشتن است؟

پاسخ: اعلام دوستی نیاز به بیعت و تبریک و معطل ماندن این همه جمعیت در زیر آفتاب داغ ندارد. گذشته از این که صرف اعلام دوستی حضرت علی علیه السلام آن اندازه نگرانی ندارد که خداوند بخواهد پیامبر صلی الله علیه و آله را دلداری دهد که تو را حفظ می کنم.

لازم به ذکر است از افراد سرشناس با این که در واقعه غدیر خم حضور داشتند و سخنان و خطبه پیامبر صلی الله علیه و آله و به

۱. سوره واقعه، آیه ۹۵.

امیرالمؤمنین علیه السلام تبریک گفتند؛ چرا بعداً زیر بار حرف حق نرفتند و ولایت علی علیه السلام را قبول نکردند. نگارنده گوید: اینها فضائل امیرالمؤمنین علی علیه السلام را می‌دیدند و حضرت را خوب می‌شناختند، اما دنیا طلبی و حب دنیا گذاشت تسلیم حق شوند.

سخن درمورد انحراف و دنیا طلبی چنین انسان‌هایی فراوان است و به اختصار فقط نمونه‌ای از آن را بیان می‌کنیم، به عنوان مثال:

تفسیر عمرو بن عاص از حدیث غدیر

عمرو بن عاص بن وائل دشمن درجه یک امیرالمؤمنین علیه السلام، با معاویه بن ابی سفیان شرط کرد: من در صورتی با تو علیه علی بن ابیطالب همکاری می‌کنم که مملکت ((مصر)) مال من باشد و تا زنده‌ام چیزی از من نخواهی. معاویه قبول کرد و بعد شهادت امیرالمؤمنین علیه السلام سال‌ها عمرو بن عاص حاکم بلامنازع مصر بود و معاویه چیزی از او نمی‌خواست. عاقبت معاویه به این فکر افتاد که عمرو بن عاص را عزل کرده و عبدالملک مروان را به جای او حاکم مصر گرداند و

به عمرو بن عاص مرتب نامه می نوشت و از او حساب می خواست و عمرو بن عاص سرپیچی می کرد.

معاویه در نامه‌ی تندى به او نوشت؛ من مرتب نامه نوشته و از تو مالیات و خراج مصر را می خواهم ولی تو امتناع می کنی و چیزی به من نمی فرستی، خراج مصر را به من بفرست و این سخن حتمی و طلب جدی من است.

عمرو در جواب معاویه اشعاری نوشت که آن قصیده ((جُلْجُلِيَّة)) نام گرفته است.^۱

این نامگذاری برای آن است که عمرو بن عاص در آخر قصیده می گوید:

فَإِنْ كُنْتَ فِيهَا بَلَغْتَ الْمُنَى فَفِي عُنُقِي عَلَقَ الْجُلْجُلُ

اگر در باره خلافت به آرزویت رسیده‌ای، در گردن من هم زنگوله جلجل هست، آن‌ها را به صدا در می آورم و مردم را به قیام علیه تو برمی انگیزم. معاویه چون نامه را خواند دم فرو بست و تا عمرو زنده بود، چیزی به او نگفت و طلبی نکرد. و در این نامه عمرو بن عاص،

۱. جلجلیه زنگوله‌ای است که به گردن گوسفند می اندازند و در هنگام راه رفتن صدا می کند.

معاویه را به طرق مختلفی تهدید می‌کرد و من جمله حدیث غدیر را پیش کشیده می‌گفت: رسول خدا در روز غدیر علی بن ابیطالب را ((امیرالمؤمنین)) کرد و عمرو بدین گونه ناچار شد حقیقت را به زبان آورد تا معاویه را تهدید کند.^۱ به جهت خلاصه نویسی این کتاب ترجمه‌ی نه بیت از قصیده عمر را در این جا ذکر می‌کنیم.

ای پسر هند فاحشه ما از روی جهل تو را یاری کردیم، و درباری حال من و چند و چون کارم خود را به نادانی زن و در مقابل علی بن ابیطالب که رسول خدا ﷺ او را لقب ((نبا العظیم)) داده بود، ایستادیم. (سبحان الله عمرو بن عاص چقدر علی عليه السلام را می‌شناخته است).

۱. چون تو را بالای سرمان بردیم، خودپست ترین فرومایگان شدیم.

۲. چقدر از رسول خدا ﷺ توصیه‌ها شنیدیم که در خصوص علی بن ابیطالب بود.

۳. در روز غدیر خم آن حضرت بالای منبر رفت و تبلیغ کرد و جمعیت حاضر بود.

۴. دست علی در دست آن حضرت بود و با دستور

۱. الغدیر، علامه امینی رحمته الله، ج ۲، ص ۱۱۴-۱۱۷، شصت و شش بیت از آن را نقل کرده است.

خدا آشکارا اعلام می‌کرد.

۵. و می‌گفت: آیا من بر شما از خودتان مقدم‌تر نیستم؟! گفتند: آری، هر چه می‌خواهید بفرمایید.

۶. آنگاه امیرالمؤمنین بودن را از طرف خداوند به او تحویل داد.

۷. و گفت: هر کس را که من پیشوایم، علی بهترین پیشوای اوست.

۸. و گفت: خدایا دوست علی را دوست بدارد و دشمن برادر رسول خدا را دشمن بدار.^۱

فرامین غدیر خم

گفتاری از حجت الاسلام والمسلمین حبیب الله فرحزاد: امیرالمؤمنین علی علیه السلام بعد از پیغمبر برترین انسان‌هاست و رتبه دوم عالم بر ایشان است. پیغمبر فرمود: ((عَلَى خَيْرِ الْبَشَرِ فَمَنْ أَبِي فَقَدْ كَفَرَ، عَلَى مَعَ الْحَقِّ وَالْحَقُّ مَعَ عَلِيٍّ))؛ اگر کسی زیر بار نرود؛ یا کفر ورزیده است؛ یا ناشکری کرده است. کافران هم کفران

۱. حدیث غدیر خم، سید علی اکبر قرشی، ص ۱۲۲-۱۲۷. الغدیر ج ۲ ص ۱۱۴-۱۱۷، اندکی تلخیص توسط نگارنده.

می‌کند و حق را می‌پوشاند روز روشن را انکار می‌کند و می‌گوید روز نیست! همه‌ی انبیا جانشین داشتند، پیغمبر ما جانشین نداشتند؟ این درست است؟ شیعه و سنی نقل کرده‌اند اگر کسی امام زمانش را نشناسد، به مرگ جاهلیت مرده است.

یکی از علمای بزرگ با امام جماعت مسجد الحرام همین بحث را مطرح کرد، نتوانست جواب بدهد و گفت: نمی‌توانم. عالم گفت: شما قبول دارید که پیغمبر خدا ﷺ فرمودند: ((مَنْ مَاتَ وَلَمْ يَعْرِفِ اِمَامَ زَمَانِهِ مَاتَ مَيِّتَةً جَاهِلِيَّةً))^۱. این حدیث مسلم است و همه نقل کرده‌اند. کسی که امام زمانش را نشناسد به مرگ جاهلیت مرده است؟ قبول کرد.

تعصب بد است. در امور اعتقادی تعصب را کنار بگذارید. احمد بن خلیل نحوی معلم علم عروض در ادبیات است، از او پرسیدند: به چه دلیل شیعه شدی؟ یک کلمه پاسخ داد: تمام صحابه و مسلمان‌ها در علوم مختلف به امیرالمؤمنین علیه السلام مراجعه می‌کردند، همه به او محتاج بودند. همه به او مراجعه می‌کردند ولی او

۱. کمال الدین، ج ۲، ص ۴۰۹، شیخ صدوق رحمته الله علیه.

به کسی مراجعه نمی‌کرد. یک نهج البلاغه یاد دعای کمیل مثل او بیاورید. خطبه بدون نقطه، خطبه بدون الف دارند. سخنرانی بدون نقطه کردند این‌ها خیلی مهم است. روز غدیر خم پیغمبر خدا فرمودند: من اولی به تصرف در شما نیستم؟ ولی و قیم و رهبر و سرپرست شما نیستم؟ گفتند: چرا. فرمودند: همان سرپرستی و ولایتی که بر شما دارم، هر کسی که من مولا و ولی او هستم، این آقا هم مولا و ولی اوست. ((مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ)) بعد هم دعا و نفرین کردند ((اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُ وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ)) هرکس دوست اوست او را دوست بدار، هرکس دشمن است، دشمن بدار. ((وَأَنْصُرْ مَنْ نَصَرَهُ))؛ یاری کن هرکس علی را یاری می‌کند. چرا حضرت علی عَلَيْهِ السَّلَامُ خانه‌نشین شد؟ امام صادق عَلَيْهِ السَّلَامُ گریه کرد و ناراحت شد. فرمود: کسی دو شاهد داشته باشد، حقش را می‌گیرد. جدّ من هزاران شاهد داشت، مثل قوم موسی که کوتاهی کردند و گوساله پرست شدند. چطور می‌شود بعد از هفتاد روز فراموش کردند؟ پیغمبر ما سه روز مردم را در آن مکان نگه داشتند و در بیابانی که امکانات هم نبود، از مرد و

زن هم بیعت گرفتند.^۱

خطبه غدیر پیامبر خدا ﷺ

در سال دهم قمری هجرت پیامبر ﷺ عازم حج شدند. این حج که در آخرین سال عمر ایشان انجام شد، بعدها حجه الوداع نام گرفت. پس از اتمام حج مسلمانان از مکه خارج شدند و در هجده ذی الحجه به منطقه خم رسیدند. غدیر خم مکانی میان مکه و مدینه در فاصله پنج کیلومتری جُحفه است و راههایی از آن جدا می شد. زمانی که کاروان حج پیامبر خدا ﷺ به این منطقه رسید، جبرئیل فرشته وحی آیه تبلیغ را بر حضرت نازل و ایشان را مأمور به ابلاغ ولایت علی بن ابیطالب علیه السلام کرد. کاروانیان به دستور حضرت توقف کردند و دیگران نیز به آنان پیوستند. پس از اقامه نماز ظهر، منبری از جهاز شترها آماده کردند و حضرت خطبه ای خواند. حدیث غدیر (خطبه) از قوی ترین دلایل ولایت امیرالمؤمنین علیه السلام است. حدیث غدیر از احادیث متواتر می باشد و راویان حدیث، از صحابه و تابعین، محدثان اسلامی، آن را در هر قرنی به

۱. هفته نامه صحیح صادق شماره ۱۰۰۹، دوشنبه مرداد ۱۴۰۰.

صورت متواتر نقل کرده‌اند.

۱۱۰ نفر از صحابه، ۸۹ تن از تابعین و ۳۵۰ نفر از علما و محدّثان اسلامی حدیث غدیر را نقل کرده‌اند.

جامع‌ترین کتابی که اساتید حدیث (خطبه غدیر) را یک جا گرد آورده است، کتاب شریف و گران سنگ ((الغدیر)) نگارش علامه عبدالحسین امینی رحمته الله علیه می‌باشد در این نوشتار بر این است که حجم کتاب زیاد نباشد بنابراین فقط ترجمه متن کامل خطبه غدیر را در این جا بیان می‌کنیم. در این خطبه پیامبر صلی الله علیه و آله به بنا به مأموریتی که به موجب آیه ۶۷ سوره مائده معروف به آیه تبلیغ یافته بودند، علی علیه السلام را به عنوان جانشین خود به مردم معرفی نمودند و از آن‌ها بر این امر بیعت گرفتند. این خطبه طولانی است و به نظر می‌رسد حداقل ایراد آن حدود یک ساعت به طول انجامیده است. حدیث غدیر بخشی از این خطبه است که پیامبر صلی الله علیه و آله فرمودند: ((من كنت مولاه، فهذا علی مولاه)). در این خطبه پیامبر صلی الله علیه و آله به جانشینی علی علیه السلام با الفاظ مختلف تأکید نموده است و حتی اسامی سایر ائمه شیعه نیز برده شده است. این خطبه در چندین بخش ایراد شده است که آن را به

روایت امام باقر علیه السلام نقل می‌کنیم.

پیامبر صلی الله علیه و آله در غدیر خم بر فراز سنگ‌ها ایستادند و خطبه‌ی غدیر را با حمد و ثنای الهی این چنین آغاز فرمودند:

حمد و ثنای الهی

ستایش خدایی را سزااست که در یگانگی اش بلند مرتبه و در تنهایی اش به آفریدگان نزدیک است؛ سلطنتش پر جلال و در ارکان آفرینش اش بزرگ است. بی آن که مکان گیرد و جابجا شود، بر همه چیز احاطه دارد و بر تمامی آفریدگان به قدرت و برهان خود چیره است. همواره ستوده بوده و خواهد بود و مجد و بزرگی او را پایانی نیست. آغاز و انجام از او و برگشت تمامی امور به سوی اوست.

اوست آفریننده‌ی آسمان‌ها و گستراننده‌ی زمین‌ها و حکمران آن‌ها. دور و منزّه از خصایص آفریده‌هاست؛ و در منزّه بودن خود نیز از تقدیس همگان برتر است. هم اوست پروردگار فرشتگان و روح. افزونی بخش آفریده‌ها و نعمت ده ایجاد شده‌هاست.

به یک نیم نگاه دیده‌ها را ببیند و دیده‌ها هرگز او را

نیند. کریم و بردبار و شکیباست. رحمت او جهان شمول و عطایش منت گذار است. در انتقام بی شتاب و در کیفر سزاواران عذاب، صبور و شکیباست.

بر نپنهان‌ها آگاه و بر درون‌ها داناست. پوشیده‌ها بر او آشکار و پنهان‌ها بر او روشن است. او راست فراگیری و چیرگی بر همه هستی. نیروی آفریدگان از او و توانایی بر هر پدیده، ویژه اوست. او را همانندی نیست و هم اوست ایجادگر هر موجود در تاریکستان لاشئ. جاودانه و زنده و عدل گستر است. جز او خداوندی نباشد و اوست ارحم مندی و حکیم. دیده‌ها را بر او راهی نیست و اوست دریابنده دیده‌ها. بر پنهانی‌ها آگاه و بر کارها داناست. کسی از دیدن به وصف او نرسد. احدی بر چگونگی او از نپنهان آشکار دست نیابد، مگر خدای عزوجل، خود راه نماید بشناساند.

گواهی می‌دهم که او (الله) است؛ هم او که تترّش سراسر روزگاران را فراگیر و نورش ابدیت را شامل است. بی مشاور، فرمانش را اجرا، بی شریک تقدیرش را امضا و بی یاور سازماندهی فرماید.

صورت آفرینش او را الگویی نبوده و آفریدگان را بدون یاور

و رنج و چاره جویی، هستی بخشیده است. جهان با ایجاد او موجود و با آفرینش او پدیدار شده است. پس اوست (الله) که معبودی به جز او نیست. هم او که صنّعش استوار است و ساختمان آفرینشش زیبا. دادگری است که ستم روا نمی‌دارد و کریمی است که کارها به او باز می‌گردد.

گواهی می‌دهم که او (الله) است که آفریدگان در برابر بزرگی‌اش فروتن و در مقابل عزّتش رام و به توانایی‌اش تسلیم و به هیبت و بزرگی‌اش فروتن‌اند. پادشاه هستی‌ها و چرخاننده‌ی سپهرها و رام‌کننده‌ی آفتاب و ماه؛ که هر یک تا اَجَل معین جریان یابند. او پرده‌ی شب را به روز و پرده‌ی روز را که شتابان در پی شب است، به شب پیچد. اوست شکننده‌ی هر ستمگر سرکش و نابودکننده‌ی هر شیطان رانده شده.

نه او را ضدّی باشد و نه برایش شریک و مانندی. یکتا و بی‌نیاز، نه زاده و نه زاییده شده، او را همتایی نبوده، خداوند یگانه و پروردگار بزرگوار است. اگر بخواهد، به انجام رساند، اراده کند، حکم نماید، بداند، پس بشمارد، بمیراند و زنده کند، نیازمند و بی‌نیاز گرداند، بخنداند و بگریاند، نزدیک آورد و دور برد، بازدارد و عطا کند. او

راست پادشاهی و ستایش به دست توانای اوست. تمام نیکی هم اوست و بر هر چیز توانا. شب را در روز و روز را در شب فرو برد. معبودی جز او نیست. گرانمایه، آمرزنده و اجابت کننده‌ی دعا و افزاینده‌ی عطا و برشمارنده‌ی نفس‌ها است. پروردگار پری و انسان است. چیزی بر او مشکل نیست، فریاد فریادکنندگان او را آزرده نکند و اصرار اصرارکنندگان او را به ستوه نیاورد. نیکوکاران را ننگه دار، رستگاران را مونس، مؤمنان را صاحب اختیار و جهانیان را پروردگار است. آن که در همه‌ی احوال سزاوار سپاس و ستایش آفریدگان است. او را برشادی و رنج و برآسایش و سختی، ستایش فراوان و سپاس جاودانه می‌گویم و به او و فرشتگان و نوشته‌ها و فرستاده‌هایش ایمان داشته، فرمان او را گردن می‌نهم و اطاعت می‌کنم؛ و به سوی خوشنودی او می‌شتابم و به حکم او تسلیمم؛ چرا که به فرمانبری او شائق و از کیفر او ترسانم. زیرا او خدایی است که کسی از مکرش در امان نبوده و از بی‌عدالتی‌اش ترسان نباشد؛ چرا که او را ستمی نیست.

فرمان الهی برای مطلبی مهم

و اکنون به عبودیت خویش و پروردگاری او گواهی

می‌دهم و وظیفه خود را در آن چه وحی شده انجام می‌دهم؛ مبادا که از سوی او عذابی فرود آید و کسی یارای دور ساختن آن از من نباشد؛ هرچند توانش بسیار و دوستی‌اش با من خالص باشد. معبودی جز او نیست؛ چرا که اعلام فرموده: اگر آن چه درباره‌ی علی نازل کرده به مردم نرسانم، وظیفه رسالتش را انجام نداده‌ام و خداوند تبارک و تعالی امنیت از آزار مردم را برایم تضمین کرده و البته که او کافی و بخشنده است. پس آن گاه خداوند چنین وحی را برایم فرستاد: به نام خداوند مهربان مهرورز، ای فرستاده‌ی ما! آن چه از سوی پروردگارت درباره علی و خلافت او بر تو فرود آمده بر مردم ابلاغ کن؛ وگرنه رسالت خداوندی را به انجام نرسانده‌ای؛ و او تو را از آسیب مردم نگه می‌دارد.

هان ای مردم! آن چه بر من فرود آمده، در تبلیغ آن کوتاهی نکرده‌ام. حال برایتان سبب نزول آیه را بیان می‌کنم: همانا جبرئیل سه مرتبه از سوی پروردگام ((سلام)) که تنها او سلام است، بر من فرود آمد و فرمانی آورد که در این مکان به پا خیزم و به هر سفید و سیاهی اعلام کنم: قطعاً علی بن ابی طالب، برادر، وصی و جانشین من در میان امت و امام پس از من می‌باشد.

جایگاه او نسبت به من همانند هارون نسبت به موسی است، لیکن پیامبری پس از من نخواهد بود. او ((علی)) صاحب اختیارتان پس از خدا و رسولش است.

و پروردگارم آیه‌ای بر من نازل فرموده: ((همانا ولی، صاحب اختیار و سرپرست شما، خدا و پیامبر او و مؤمنانی هستند که نماز به پا می‌دارند و در حال رکوع زکات می‌پردازند)).

و هر آینه علی بن ابی طالب نماز به پا داشته و در حال رکوع زکات پرداخته و پیوسته خداخواه است. و من از جبرئیل درخواست کردم که از (خداوند سلام) اجازه گیرد و مرا از این مأموریت معاف فرماید. زیرا کمی پرهیزکاران و فزونی منافقان و دسیسه‌ی ملامت‌گران و مکر مسخره‌کنندگان اسلام را می‌شناسم. همانانی که خداوند در کتاب خود در وصفشان فرموده: ((به زبان آن چیزی را می‌آورند که در دل‌هایشان نیست و آن را اندک و آسان می‌شمارند؛ حال آن که خداوند بس بزرگ است)). و نیز از آن جهت که منافقان بارها مرا آزار رسانیده تا جایی که مرا اُذُن ((سخن شنو و زود باور)) نامیده‌اند، به خاطر همراهی افزون علی با من و رویکرد من به او و تمایل و پذیرش او از من. تا

بدان جا که خداوند در این موضوع آیه‌ای فرو فرستاده: ((و از آنانند کسانی که پیامبر خدا را می‌آزارند و می‌گویند: اوسخن شنو و زودباور است؛ بگو آری سخن شنو است، علیه آنان که گمان می‌کنند او تنها سخن می‌شنود، لیکن به خیر شماس است، او ((پیامبر ﷺ به خدا ایمان دارد و مؤمنان را تصدیق می‌کند و راستگو می‌پندارد.))

و اگر می‌خواستیم نام گویندگان چنین سخنی را بر زبان آورم و یا به آنان اشاره کنم و یا مردمان را به سویشان هدایت کنم [که آنان را شناسایی کنند] می‌توانستم؛ لیکن سوگند به خدا در کارشان کرامت نموده، لب فرو بستم. با این حال خداوند از من خشنود نخواهد گشت مگر این که آن چه در حق علی فرو فرستاده به گوش شما برسانم. سپس پیامبر ﷺ این آیه را تلاوت کرد: ((ای پیامبر ما! آن چه از سوی پروردگارت بر تو نازل شده، در حق علی، ابلاغ کن و گرنه کار رسالتش را انجام نداده‌ای و البته خداوند تو را از آسیب مردمان نگاه می‌دارد.))

اعلان رسمی ولایت و امامت دوازده امام علیهم‌السلام

هان ای مردم! بدانید این آیه درباره اوست. عمق آن را

درک کنید و بدانید که خداوند او را برایتان صاحب اختیار و امام قرار داده است. پیروی از او را بر مهاجران و انصار و آنان که به نیکی از ایشان یاد می‌کنند و بر صحرا نشینان و شهروندان و بر عرب و عجم و آزاده و برده و بر کوچک و بزرگ و سفید و سیاه و بر هر یکتا پرست لازم شمرده است. [هشدار که] اجرای فرمان و گفتار او لازم و امرش نافذ است. کسی که علی را قبول نکند رانده، پیرو و باورکننده اش در مهر و شفقت است. هر آینه خداوند، او و شنوایان سخن او و پیروان راهش را آمرزیده است.

هان ای مردم! آخرین بار است که در این اجتماع به پا ایستاده‌ام. پس بشنوید و فرمان حق را گردن نهید؛ چرا که خداوند عزّوجلّ صاحب اختیار، ولیّ و معبود شماست؛ پس از خداوند، ولی شما، فرستاده و پیامبر اوست که اکنون در برابر شماست و با شما سخن می‌گوید و پس از من به فرمان پروردگار، علی ولی، صاحب اختیار و امام شماست. آنگاه امامت در فرزندان من از نسل علی خواهد بود. این قانون تا برپایی رستاخیز که خدا و رسول او را دیدار کنید، دوام دارد، مگر آنچه را که خدا، رسول او و امامان روا دانند و جایز نیست، مگر آنچه را که آنان ناپسند دانند. خداوند عزّوجلّ همه‌ی این‌ها را برای

من بیان فرموده و آنچه پروردگارم از کتاب خویش و حلال و حرامش به من آموخته در اختیار علی نهاده‌ام. هان ای مردم! او را برتر بدانید چرا که هیچ دانشی نیست مگر این که خداوند آن را در جان من نوشته و من نیز آن را در جان پیشوای پرهیزکاران، علی ضبط کرده‌ام. او پیشوای روشنگری‌ها است که خداوند او را در سوره یاسین یاد کرده: ((و دانش هر چیز را در امام روشنگر برشمرده‌ایم)). هان ای مردم! از علی رو بر نتابید و از امامتش نگریزید و از او سرپرستی اش رو برنگردانید. او شما را به درستی و راستی خوانده و خود نیز بدان عمل می‌نماید و ستم را نابود کند و از آن باز دارد. او در راه خدا از مذمت، نکوهش گران عقب نکشید و به کار خود ادامه داد. او نخستین مؤمن به خدا و رسول اوست و کسی در ایمان به او سبقت نجسته و هم او جان خود را فدای رسول الله نموده و با او همراه بوده است. تنها اوست که همراه رسول خدا عبادت خداوند می‌کرد و جز او کسی چنین نبود.

علی اولین نمازگزار و پرستش گر خدا به همراه من است و از سوی خداوند به او فرمان دادم تا در شب هجرت در بستر من بیارامد و او نیز فرمان برده، پذیرفت که جان خود را فدای من کند. هان ای مردم! او را برتر

بدانید که خداوند او را برگزیده و پیشوایی او را بپذیرید که خداوند او را برپا کرده است. هان ای مردم! او از سوی خدا امام است و هرگز خداوند توبه کسی که او را انکار کند نپذیرد و او را نیامرزد؛ این است سخن قطعی خداوند درباره کسی که با علی ناسازگاری می‌کند و هر آینه او را به عذاب دردناک پایدار کیفر کند. از مخالفت او بهراسید و گرنه در آتشی خواهید شد که هیزم آن مردم و سنگ می‌باشد که برای کافران آماده شده است. هان ای مردم! به خدا سوگند که پیامبران پیشین به ظهور من مژده داده‌اند و اکنون من سرانجام پیامبران و دلیل قاطع بر آفریدگان آسمانیان و زمینیان هستم. آنکس که راستی و درستی مرا باور نکند به کفر جاهلی درآمده و تردید در سخنان امروزم برابر با تردید در تمامی محتوای رسالت من است و شک و ناباوری در امامت یکی از امامان به سان شک و ناباوری در تمامی آنان است و همیشه جایگاه ناباوران ما آتش دوزخ خواهد بود.

هان ای مردم! خداوند عزّوجلّ از روی منتّ و احسان خویش این برتری را به من پیشکش کرد و البته که خدایی جز او نیست. آگاه باشید: تمامی ستایش‌ها در همه روزگاران و در هر حال و مقام ویژه اوست.

هان ای مردم! علی را برتر بدانید که او برترین مردمان از مرد و زن پس از من است، تا آن هنگام که آفریدگان پایدارند و روزی شان فرود آید. دور باد، دور باد از درگاه مهر خداوند و مورد خشم باد، مورد خشم باد آن که این گفته را نپذیرد و با من سازگار نباشد! هان ای مردم! بدانید جبرئیل از سوی خداوند خبرم داد: ((هر آن که با علی بستیزد و بر ولایتش گردن نگذارد، نفرین و خشم من بر او باد!)) ((البته بایست که هر کس بنگرد که برای فردای رستاخیز خود چه پیش فرستاده، تقوا پیشه کنید و از ناسازگاری با علی بپرهیزید. مبادا که گام‌هایتان پس از استواری بلغزد که خداوند بر کردارتان آگاه است. هان ای مردم!

همانا علی همجوار و همسایه‌ی خداوند است که در نوشته‌ی عزیز خود او را یاد کرده و درباره ستیزندگان به او فرموده: ((تا آن که مبادا کسی در روز رستاخیز بگوید: افسوس که درباره همجوار و همسایه‌ی خدا کوتاهی کردم))

هان ای مردم! در قرآن اندیشه کنید و عمق آیات را دریابید و بر استواریش نظر کنید و از متشابهاش پیروی

نکنید. پس به خدا سوگند که باطن علی را با تفسیر نمی‌توان آشکار نمود، مگر همین که دست و بازوی او را گرفته و بالا آورده‌ام و اعلام می‌دارم: ((هر آن که من سرپرست اویم علی سرپرست اوست و علی بن ابیطالب، برادر و وصی من، که سرپرستی و ولایت او حکمی است از سوی خدا و این سخن برای من فرستاده شده است. هان ای مردم! همانا علی و اهل بیت که فرزندانم از نسل اوست، یادگار گران سنگ کوچک‌ترند و قرآن یادگار گران سنگ بزرگ‌تر. هر یک از این دو، از همراهان خود خبر می‌دهند و با آن سازگار می‌باشند، آن دو هرگز از هم جدا نخواهند شد تا در حوض کوثر بر من وارد شوند. بدانید که آنان امامتداران خداوند در میان آفریدگان و حاکمان او در زمین هستند. هشدار که من وظیفه خود را ادا کردم، هشدار که آنچه بر عهده‌ی من بود ابلاغ کردم و به گوشتان رساندم و روشن نمودم. بدانید که این سخن خدا بود و من از سوی او سخن گفتم. هشدار که هرگز به جز برادرم کسی نباید امیرالمؤمنین خوانده شود. هشدار که پس از من ولایت و سرپرستی مؤمنان برای کسی جز او روا نباشد سپس فرمود: مردم آن کیست سزوار تر از شما به شما؟ گفتند: خداوند و پیامبر او. سپس فرمود: آگاه

باشید آن که من سرپرست اویم علی سرپرست اوست. خداوندا دوست بدار آن را که سرپرستی او را بپذیرد و دشمن به دار هر آن که او را دشمن دارد و یاری کن یار او را و تنها گذار آن را که او را تنها بگذارد.

معرفی امیرالمؤمنین علی علیه السلام

هان ای مردم! این علی، برادر، وصی و نگهبان دانش من است. من در میان امت و برایمان آورندگان به من و بر تفسیر کتاب خدا که مردم را به سوی او بخواند و به آنچه موجب خوشنودی اوست عمل کند و با دشمنانش ستیز نماید، علی پشتیبان اطاعت از خداوند و بازدارنده از نافرمانی او باشد. همانا او جانشین رسول الله و فرمانروای اهل ایمان و پیشوای هدایتگر از سوی خدا و کسی که به فرمان خدا با پیمان شکنان، رویگردانان از راستی و درستی و دررفتگان از دین پیکار کند، خداوند می فرماید: ((فرمان من دگرگون نخواهد شد.)) پروردگارا! اکنون به فرمان تو چنین می گویم: خداوندا! دوستداران او را دوست دار و دشمنان او را دشمن بدار؛ پشتیبانان او را پشتیبانی کن و یارانش را یاری بنما؛ خودداری کنندگان از یاری اش را به خودرها کن؛ ناباورانش را از مهرت بران و بر آنان خشم

خود را فرود آور. معبودا تو خود در هنگام برپا داشتن و بیان ولایتش نازل فرمودی: ((امروز آیین شما را به کمال و نعمت خود را بر شما به اتمام رساندم و اسلام را به عنوان دین شما پسندیدم.)) (و آن که به جز اسلام دینی را بجوید، از او پذیرفته نبوده و در جهان دیگر در شمار زیانکاران خواهد بود. خداوندا تو را گواه می گیرم که پیام تو را به مردم رساندم.

تأکید بر توجه امت به مسئله‌ی امامت

هان ای مردم خداوند عزوجل دین را با امامت علی علیه السلام تکمیل فرمود اینک آنان که از او و جانشینش از فرزندان من و از نسل او - تا برپایی رستاخیز و عرضه‌ی بر خدا - پیروی نکنند در دو جهان کرده‌هایشان بیهوده بوده، در آتش دوزخ ابدی خواهند بود؛ به گونه‌ای که نه از عذابشان کاسته و نه برایشان فرصتی خواهد بود.

هان ای مردم! این علی یاورترین، سزاوارترین و نزدیک‌ترین و عزیزترین شما نسبت به من است. خداوند عزوجل و من از او خوشنودیم. آیه رضایتی در قرآن نیست مگر این که درباره اوست و خدا هر گاه ایمان آورندگان را

خطابی نموده، با نام او آغاز کرده و اولین شخص مورد نظر خدای متعال بوده است و آیه ستایشی نازل نگشته مگر درباره او. خداوند در سوره ((هل آتی علی الانسان)) گواهی بر بهشت رفتن نداده، مگر برای او و آن را در حق غیر او نازل نکرده و جز او را نستوده است.

هان ای مردم! او یاور دین خداوند و دفاع کننده از رسول اوست. او پرهیزکار پاکیزه و راهنمای ارشاد شده به دست خود خدا است. پیامبرتان برترین پیامبر، وصی او برترین وصی و فرزندان او برترین اوصیایند. هان ای مردم! فرزندان هر پیامبری از نسل اویند و فرزندان من از صلب و نسل امیرالمؤمنین علی است.

هان ای مردم! به راستی که شیطان اغواگر آدم را با رشک از بهشت رانده، مبادا شما به علی علیه السلام رشت ورزید که کرده‌هایتان نابود و گام‌هایتان لغزان خواهد شد. آدم به خاطر یک اشتباه به زمین هبوط کرد و حال آن که برگزیده خدای عزوجل بود. پس چگونه خواهید بود شما و حال آن که شما شماید و دشمنان خدا نیز از میان شمایند. آگاه باشید! که با علی نمی‌ستیزد، مگر بی سعادت. و سرپرستی او را نمی‌پذیرد، مگر رستگار پرهیزگار. و به او

نمی‌گرود مگر مؤمن بی‌آلایش.

و سوگند به خدا که سوره والعصر درباره اوست: ((به نام خداوند مهربان مهرورز. قسم به زمان که انسان در زیان است. مگر علی که ایمان آورده و به درستی و شکیبایی آراسته است)).

هان ای مردم! خدا را گواه گرفتم و پیام او را به شما رسانیدم و بر فرستاده‌اش وظیفه‌ای جز بیان و ابلاغ روشن نباشد.

هان ای مردم! تقوا پیشه کنید همان گونه که بایسته است و از دنیا نرود، جز با شرف اسلام.

اشاره به کارشکنی‌های منافقین

هان ای مردم! به خدا و نور همراهش ایمان آورید پیش از آن که چهره‌ها را تباه و واژگونه کنیم، یا چون اصحاب روز شنبه (یهودیانی که بر خدا نیرنگ آوردند) رانده شوید. به خدا سوگند که مقصود خداوند از این آیه گروهی از صحابه‌اند که آنان را با نام و نسب می‌شناسم، لیکن به پرده پوشی کارشان مأمورم. پس هرکس پایه کار خویش را مهر و یا خشم علی در دل قرار دهد. (و بداند

که ارزش عمل او وابسته به آن است.)

ای مردم! نور ازسوی خداوند عزوجل در جان من سپس در جان علی بن ابیطالب، آنگاه در نسل او تا قائم مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف که حق خدا و ما را می ستاند جا گرفته است؛ چرا که خداوند عزوجل ما را در کوتاهی کنندگان، ستیزه گران، ناسازگاران، خائنان، گنهکاران و ستمکاران و غاصبان از تمامی جهانیان دلیل و راهنما و حجت آورده است.

هان ای مردم! هشدارتان می دهم: همانا من رسول خدایم. پیش از من نیز رسولانی آمده و سپری گشته اند. آیا اگر من بمیرم یا کشته شوم، به جاهلیت عقب گرد می کنید؟! آن که به قهقرا برگردد، هرگز خدا را زیانی نخواهد رسانید و خداوند سپاسگزاران شکیبایا را پاداش خواهد داد. بدانید که علی و پس از او فرزندان من از نسل، دارای کمال شکیبایی و سپاسگزاری اند.

هان ای مردم! اسلامتان را بر من، بلکه بر خدا منت نگذارید؛ که اعمال شما را بیهوده و تباه خواهد کرد و خداوند بر شما خشم خواهد گرفت و سپس شما را به شعله‌ی از آتش و مس گداخته گرفتار خواهد نمود. همانا

پروردگار شما در کمین گاه است.

ای مردم! بزودی پس از من پیشوایانی خواهد بود که شما را به سوی آتش می خوانند و در روز رستاخیز تنها و بدون یاور خواهند ماند.

ای مردم! خداوند و من از آنان بیزاریم.

هان ای مردم! آنان و یاران و پیروانشان در بدترین جای جهنم، جایگاه متکبران خواهند بود. بدانید آنان اصحاب صحیفه اند. اکنون هرکس در صحیفه‌ی خود نظر کند.

هان ای مردم! اینک جانشینی خود را به عنوان امامت و وراثت به امانت در نسل خود تا برپایی روز رستاخیز به جای می گذارم. و حال، مأموریت تبلیغی خود را انجام می دهم تا برهان بر هر شاهد و غائب و بر آنان که زاده شده یا نشده اند و بر تمامی مردمان باشد. پس بایسته است این سخن را حاضران به غایبان و پدران به فرزندان تا برپایی رستاخیز برسانند. آگاه باشید! به زودی پس از من امامت را با پادشاهی جابه جا نموده، آن را غصب کرده و به تصرف خویش در آورده اند.

هان! نفرین و خشم خدا بر غاصبان و چپاولگران!
و البته در آن هنگام خداوند آتش عذاب - شعله‌هایی از

آتش و مثل گداخته - بر سر شما جنّ و انس خواهد ریخت. آنجاست که دیگر یاری نخواهید شد.

هان ای مردم! هر آینه خداوند عزّوجلّ و شما را به حالتان رها نخواهد کرد تا ناپاک را از پاک جدا کند و خداوند نمی خواهد شما را بر غیر آگاه گرداند.

هان ای مردم! هیچ سرزمینی نیست، مگر این که خداوند به خاطر تکذیب اهل آن (حق را)، آنان را پیش از روز رستاخیز نابود خواهد فرمود و به امام مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف خواهد سپرد و هر آینه خداوند وعده خود را انجام خواهد داد.

هان ای مردم! پیش از شما، شمار بیشتری از گذشتگان گمراه شدند و خداوند آنان را نابود کرد و هم اوست نابود کننده آیندگان او خود در کتابش آورده: ((آیا پیشینیان را تباه نکردیم و به دنبال آن آیندگان را گرفتار نساختمیم؟ با مجرمان این چنین کنیم وای بر ناباوران!))

هان ای مردم! همانا خداوند امر و نهی خود را به من فرموده و من نیز به دستور او دانش آن را نزد علی نهادم. پس فرمان او را بشنوید و گردن نهید و پیروی اش نمایید و از آنچه بازتان دارد خودداری کنید تا راه یابید. به سوی

هدف او حرکت کنید. راه‌های گوناگون شما را از راه او باز ندارد!

پیروان اهل بیت علیهم‌السلام و دشمنانشان

هان ای مردم! صراط مستقیم خداوند منم که شما را به پیروی آن امر فرموده است و پس از من علی است و آن گاه فرزندانم از نسل او، پیشوایان راه راستند که به درستی و راستی راه نمایند و به آن حکم و دعوت کنند. سپس پیامبر صلی الله علیه و آله قرائت فرمودند: ((بسم الله الرحمن الرحيم الحمد لله رب العالمين الرحمن الرحيم)) تا آخر سوره. هان! به خدا سوگند این سوره درباره من نازل شده و شامل امامان می‌باشد و به آنان اختصاص دارد. آنان اولیای خدایند که ترس و اندوهی بر ایشان نیست.

آگاه باشید: البته حزب خدا چیره و غالب خواهد بود. هشدار که ستیزندگان با امامان، گمراه و همکاران شیاطین اند. برای گمراهی مردم، سخنان بیهوده و پوچ را به یکدیگر می‌رسانند. بدانید که خداوند از دوستان امامان در کتاب خود چنین یاد کرده: ((ای پیامبر ما گروهی را نمی‌یابی که به خدا و روز بازپسین ایمان و ستیزه‌گران با

خدا و رسول را دوست داشته باشند، هر چند آنان پدران، برادران و خویشانشان باشند. آنان که چنین اند، خداوند ایمان را در دل‌هایشان نوشته است.))

هان! دوستداران امامان، اهل ایمان‌اند که خدای عزوجل آنان را توصیف کرده و فرموده است: ((آنان که ایمان آورده و باور خود را به شرک نیالوده‌اند، در امان و در راه راست هستند.))

هشدار! یاران پیشوایان کسانی هستند که به باور رسیده و از تردید و انکار دور خواهند بود.

هشدار! اولیای امامان آنان‌اند که با آرامش و سلام به بهشت در خواهند شد و فرشتگان باسلام آنان را پذیرفته، خواهند گفت: ((درود بر شما که پاک شده‌اید. اینک داخل شوید که در بهشت جاودانه خواهید بود.))

هان! بهشت پاداش اولیای آنان است و در آن بی حساب روزی داده خواهند شد.

هان! دشمنان آنان کسانی هستند که در آتش درآیند و همانا ناله‌ی افروزش را جهنم می‌شنوند، در حالی که شعله‌های آتش زبانه می‌کشد و صدای بازدم جهنم را نیز در می‌یابند.

هان! خداوند درباره ستیز گران با آنان فرموده است:
(هرگاه امتی داخل جهنم شود همتای خود را نفرین کند.)

هشدار! که دشمنان امان همانان اند که خداوند درباره آنان فرموده است: ((هر گروهی از آنان داخل جهنم شود نگاهبانان می پرسند: مگر برایتان ترساننده ای نیامد؟! می گویند: چرا ترساننده آمد! لیکن تکذیب کردیم و گفتیم: خداوند وحی نفرستاده و شما نیستید مگر در گمراهی بزرگ!)) تا آنجا که فرماید: ((هان نابود باد دوزخیان!))

هان! یاران امان درنهران، از پروردگار خویش ترسانند، آمرزش و پاداش بزرگ برای آنان خواهد بود. هان ای مردم! چه بسیار راه است میان آتش و پاداش بزرگ! هان ای مردم! خداوند دشمنان ما را مذمت و نفرین فرموده و دوستان ما را ستوده و دوست دارد.

هان ای مردم! بدانید که همانا من اندازگر هستم و علی مژده دهنده.

هان! که من بیم دهنده ام و علی راهنما.

هان ای مردم! بدانید که آن پیامبرم و علی وصی من است.

هان ای مردم! بدانید که همانا من فرستاده و علی امام و وصیّ پس از من است و امامان پس از او فرزندان اویند. آگاه باشید! من پدر آنان ام، ولی امامان از نسل علی خواهند بود.

آگاه باشید! همانا آخرین امام، قائم مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف از ماست. او بر تمامی ادیان چیره خواهد بود.

هشدار! که اوست انتقام گیرنده از ستمکاران.

هشدار! که اوست چیره بر تمامی قبایل مشترکان و راهنمای آنان. هشدار! که اوست فاتح دژها و منهدم کننده آنها.

هشدار! که او خونخواه تمام اولیای خداست.

آگاه باشید! اوست یاور دین خدا.

هشدار! که از دریایی ژرف پیمانتهایی افزون گیرد.

هشدار! که او به هر ارزشمندی به اندازه ارزش او به هر نادان و بی ارزشی به اندازه نادانی اش نیکی کند.

هشدار! که او نیکو و برگزیده خداوند است.

هشدار! که او وارث دانشها و حاکم بر ادراکهاست.

هان! بدانید که او از سوی پروردگارش سخن می گوید

و آیات و نشانه‌های او را برپا کند. بدانید همانا اوست
بالیده و استوار.

بیدار باشید! هم اوست که اختیار امور جهانیان و آیین
آنان به او واگذار شده است.

آگاه باشید! که تمامی گذشتگان ظهور او را پیشگویی
کرده‌اند. آگاه باشید! که او از حجت پایدار و پس از او
حجتی نخواهد بود. درستی و راستی و نور و روشنائی
تنها نزد اوست.

هان! کسی بر او پیروز نخواهد شد و ستیزنده او یاری
نخواهد گشت.

آگاه باشید! که او ولی خدا در زمین، داور در میان مردم
و امانتدار امور آشکار و نهان است.

مطرح کردن بیعت

هان ای مردم! من پیام خدا را برایتان آشکار کرده و
تفهیم نمودم و این علی است که پس از من شما را آگاه
می‌کند. اینک شما را می‌خوانم که پس از پایان خطبه با
من و سپس با علی دست دهید تا با او بیعت کرده به
امامت او اقرار نمایید.

آگاه باشید! من با خداوند و علی با من پیمان بسته و من اکنون از سوی خدای عزوجل برای امامت او پیمان می‌گیرم. ((ای پیامبر، آنان که با تو بیعت کنند هر آینه با خدا بیعت کرده‌اند، دست خدا بالای دست آنان است و هر کس بیعت شکند بر زیان خود شکسته؛ و آن کس که بر پیمان خداوند استوار و با وفا باشد، خداوند به او پاداش بزرگی خواهد داد.))

حلال و حرام واجبات و محرّمات

هان ای مردم! همانا حج و عمره از شعائر و آداب و رسوم خدایی است. پس زائران خانه خدا و عمر کنندگان بر صفا و مروه بسیار طواف کنند.

هان ای مردم! در خانه خدا حج بگذارید؛ که هیچ خاندانی داخل آن نشد مگر بی‌نیاز شد و مژده گرفت و کسی از آن روی برنگردانید، مگر بی بهره و نیازمند گردید.

هان ای مردم! مؤمنی در موقف (عرفات و مشعر و منا) نماند، مگر این که خدا گناهان گذشته او را بیمارزد و بایسته است که پس از پایان اعمال حج با پرونده پاک، کار خود را از سر گیرد.

هان ای مردم! حاجیان دستگیری شده و هزینه‌های سفرشان جبران می‌شود و جایگزین آن به آنان خواهد رسید و البته خداوند پاداش نیکوکاران را تباه نخواهد کرد. هان ای مردم! خانه خدا را با دین کامل و دانش ژرفای آن دیدار کنید و زیارتگاه‌ها جز با توبه و باز ایستادن از گناهان برنگردید.

هان ای مردم! نماز را به پا دارید و زکات پردازید همان طور که خداوند عزوجل امر فرموده است. پس اگر زمان بر شما دراز شد و کوتاهی کردید، یا از یاد بردید، علی صاحب اختیار و تبیین کننده بر شماست. خداوند عزوجل او را پس از من امانتدار خویش در میان آفریدگان نش نهاده است. همانا اواز من و من از او هستم. او و فرزندان من از جانشینان او، پرسش‌های شما را پاسخ می‌دهند و آنچه را که نمی‌دانید به شما می‌آموزند.

هان! روا و ناروا بیش از آن است که من شمارش کنم و شناسانم و در اینجا یکباره به روابط فرمان دهم و از ناروا باز دارم. از این روی مأمورم از شما بیعت بگیرم که دست در دست من نهید و در مورد پذیرش آنچه از سوی خداوند آورده‌ام درباره علی امیرالمؤمنین و اوصیای پس از او که آنان

از من و اویند و این امامت به وراثت پایدار است و فرجام امامان، مهدی عجل الله تعالی فرجه الشریف است و استواری امامت تا روزی است که او با خداوند صاحب قدر و قضا دیدار کند.

هان ای مردم! شما را به هرگونه روا و ناروا راهنمایی کردم و از آن هرگز بر نمی گردم. بدانید و آگاه باشید! آن‌ها را یاد کنید و نگه دارید به یکدیگر را به آن توصیه نمایید و در احکام خدا دگرگونی راه ندهید. هشدار که دوباره می گویم: بیدار باشید! نماز را به پا دارید و زکات پردازید و امر به معروف کنید و از منکر باز دارید و بدانید که ریشه امر به معروف این است که به گفته‌ی من (درباره امامت) برسید و سخن مرا به دیگران برسانید و غایبان را به پذیرش فرمان من توصیه کنید و آنان را از ناسازگاری سخنان من باز دارید؛ همانا سخن من فرمان خدا و من است و هیچ امر به معروف و نهی از منکری جز با امام معصوم تحقق و کمال نمی یابد.

هان ای مردم! قرآن بر شما روشن می کند که امامان پس از علی فرزندان اویند و من به شما شناساندم که آنان از او و از من هستند. چرا که خداوند در کتاب خود می گوید: ((امامت را فرمانی پایدار در نسل او قرار داد...))

و من نیز گفته‌ام: ((مادام که به قرآن و امامان تمسک کنید، گمراه نخواهید شد.))

هان ای مردم! تقوارا، تقوارا رعایت کرده، از سختی رستاخیز بهراسید، همان گونه که خداوند عزوجل فرمودند: ((البته زمین لرزه‌ی روز رستاخیز حادثه‌ی بزرگ است.)) مرگ، قیامت، حساب و میزان و محاسبه‌ی در برابر پروردگار جهانیان و پاداش و کیفر را یاد کنید. آن که نیکی آورد، پاداش گیرد و آن که بدی کرد، بهره‌ای از بهشت نخواهد برد.

بیعت گرفتن رسمی

هان ای مردم! شما بیش از آن هستید که در یک زمان با یک دست من بیعت نمایید. از این روی خداوند عزوجل به من دستور داده که از زبان شما اقرار بگیرم و پیمان ولایت علی امیرالمؤمنین و نیز بر امامان پس از او که از نسل من و اویند؛ همان گونه که اعلام کردم، ذریه‌ی من از نسل او است، را محکم کنم. پس همگان بگویید: البته که سخنان تو را شنیده، پیروی می‌کنیم و از آن‌ها خوشنودیم و بر آن گردن نهاده و با آنچه از سوی

پروردگاران در امامت امامان علی امیرالمؤمنین و امامان دیگر از صلب او به ما ابلاغ کردی، با دل و جان و زبان و دست هایمان پیمان می بندیم با آن زنده ایم و با آن خواهیم مرد و با آن اعتقاد برانگیخته می شویم. و هرگز آن را دگرگون نکرده، شک و انکار نخواهیم داشت و از عهد و پیمان خود بر نمی گردیم.

ای رسول خدا ما را به فرمان خدا درباره علی امیرالمؤمنین و امامان از نسل او که حسن و حسین و آنان که خداوند پس از آنان بر پا کرده است، پند دادی. پس عهد و پیمان از دل و جان و زبان و روح و دستانمان گرفته شد. هرکس توانست با دست و گرنه با زبان پیمان بست و هرگز پیمانمان را دگرگون نخواهیم کرد و خداوند از ما شکست عهد نبیند و نیز فرمان تو را به نزدیک و دور از فرزندان و خویشان خود خواهیم رسانید و خداوند را در آن گواه خواهیم گرفت و هر آینه خداوند بر گواهی کافی است و تو نیز بر ما گواه باش.

هان ای مردم! چه می گوید؟ همانا خداوند هر صدایی را می شنود و آن را که از دلها می گذرد می داند. ((هر آن کس هدایت پذیرفت، به خیر خویش پذیرفته

است و آن که گمراه شد، به زیان خود رفته است.))
و هرکس بیعت کند، هر آینه با خداوند پیمان بسته؛
که ((دست خدا بالای دستان آن‌هاست.))

ای مردم! اینک با خداوند بیعت کنید و با من و علی
امیرالمؤمنین و حسن و حسین و امامان پس از آنان که از
نسل آنان هستند و نشانه‌ی پایدار در دنیا و آخرت‌اند،
پیمان ببندید. خداوند مگاران را تباه می‌کند و به با وفایان
مهر می‌ورزد. ((هرکس که پیمان شکند جز این نیست
که به زیان خود گام برداشته و هر کس بر عهدی که
خدا بسته پابرجا ماند، به زودی خدا او را پاداش بزرگی
خواهد داد.))

هان ای مردم! آنچه بر شما بر گفتم، به علی با لقب
امیرالمؤمنین سلام کنید و بگویید: ((شنیدیم و فرمان
می‌بریم پروردگارا آموزش از تو می‌خواهیم و بازگشت
همه به سوی تو است.)) و نیز بگویید: ((تمام سپاس و
ستایش خدایی را است که ما را به این راهنمایی فرمود،
و گرنه راه نمی‌یافتیم.))

ای مردم! هر آینه برتری‌ها علی بن ابیطالب نزد
خداوند عزوجل که در قرآن نازل فرموده، بیش از آن است

که من یک باره بر شمارم. پس هر کس از مقامات او
خبر داد و آن‌ها را شناخت، او را تصدیق و تأیید کنید.

هان ای مردم! آن کس که از خدا و رسولش و علی و
امامانی که نام بردم پیروی کند، به رستگاری بزرگی
دست یافته است.

هان ای مردم! سبقت جویان به بیعت و پیمان و
سرپرستی او و سلام بر او با لقب امیر المؤمنین، رستگارانند
و در بهشت‌های پر بهره خواهند بود.

هان ای مردم! آنچه خدا را خشنود کند به زبان آورید.
پس اگر شما و تمامی زمینیان کفران ورزند، خدا را زیانی
نخواهد رسانید. پروردگارا! آنان را که به آنچه ادا کردم و
فرمان دادن ایمان آوردند پیامرز، و بر منکران کافر خشم
گیر! **وَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ**.^۱

اتمام حجّت با حدیث غدیر

حماسه‌ی اعجاب آور و دلنشین غدیر نقطه عطفی در
تاریخ اسلام است که ولایت حضرت علی علیه السلام را به طور

۱. این حدیث با همین تفصیل و با تفاوت‌های لفظی کم و بیشی در
الغدیر، ج ۱، ص ۱۲-۱۵۱ و ۲۹۴ و ۳۲۲، بحار الانوار، ج ۳۷، ص ۱۸۱-۱۸۲.

رسمی و صریح مطرح نموده و از اهمیت خاصی برخوردار است و برای هیچ کس عذری باقی نمی‌گذارد. چنان که حضرت صدیق طاهره علیه السلام در جواب عذر تراشی های انصار فرمودند: آیا پدرم در روز غدیر عذری برای کسی باقی گذارد؟!

تواتر حدیث غدیر

مضمون خطبه‌ی غدیر در طول قرن‌های متمادی، به چند صورت در منابع حدیثی و تاریخی شیعی و سنی نقل شده است. وجه اشتراک تمام آن‌ها، اعلان ولایت حضرت علی علیه السلام است. عبارت ((مَنْ كُنْتُ مَوْلَاهُ فَهَذَا عَلِيٌّ مَوْلَاهُ)) در همه‌ی این نقل‌ها مشترک است. این بند از خطبه با عنوان حدیث غدیر معروف شده است. هیچ یک از احادیث نبوی در صحت و تواتر به پایه‌ی حدیث غدیر نمی‌رسد.

سخنان رسول صلی الله علیه و آله و سلم و بیعت مسلمانان با امیرالمؤمنین علیه السلام در بزرگترین اجتماع اسلامی که تا آن روز نظیر نداشت و در محضر بزرگان صحابه برگزارگردید. امیرالمؤمنین علیه السلام در دوران خلافت خود، واقعه غدیر را به طور مکرر در احتجاج با

مخالفان و یاغیان، در محضر مسلمانان یادآوری کردند و هر بار جمعی از صحابه که در غدیر حضور داشتند برخاستند و شهادت دادند.

بزرگ‌ترین مستند شیعه

حدیث غدیر بزرگ‌ترین حجت و مستند شیعه‌ی امامیه بر ولایت مطلقه‌ی علی علیه السلام است. به استناد همین حدیث است که خلافت را موهبتی الهی می‌دانند، نه مقامی که مردم انتخاب می‌کنند.

برتری اسناد حدیث غدیر

اسناد حدیث غدیر نیز بر سایر احادیث نبوی برتری و امتیاز دارد. بیش از ۱۱۰ تن از اصحاب پیغمبر و هشتاد و چهار تن از تابعین و ۳۶۰ تن از بزرگان محدثین آن را روایت کرده‌اند. راویان مشهور غدیر از اهل بیت علیهم السلام، امیرالمؤمنین علیه السلام، فاطمه زهرا علیها السلام، حسن بن علی علیه السلام و حسین بن علی علیه السلام هستند. و از صحابه، عباس بن عبدالمطلب، عبدالله بن عباس، عایشه و ام سلمه همسران پیغمبر، اسما بنت عمیس، ابوبکر، عمر،

عثمان، طلحه، زبیر، سعد بن ابی وقاص، عبدالرحمان بن عوف، ابوهریره، اسامة بن زید، ابی بن کعب، جابر بن عبدالله، ابوذر غفاری، سلمان فارسی، خالد بن ولید، عمّار بن یاسر، و عمرو بن عاص... بودند. نام تمامی ایشان و نام تابعین و راویانی که حدیث غدیر را روایت کرده‌اند، با ترجمه‌ی احوال و روایات ایشان در دو مجلد کتاب ((عبقات الانوار))، تألیف محققانه‌ی میرحامد حسین لکنهویی نیشابوری در ۱۰۰۸ صفحه همراه با ۱۵۰ تن از محدّثین و علمای مشهور که این حدیث را روایت کرده‌اند، نوشته شده است. منهج اول و منهج دوم این اثر بی نظیر و مجلدات ۱۲ گانه منهج دوم که در شرح حدیث غدیر و ۱۱ حدیث متواتر دیگر شیعه تعریف شده است اثری بی نظیری است که اهمیت حدیث غدیر را نشان می‌دهد.^۱

حدیث غدیر در کتب متعدد

علاوه بر علمای شیعی، از عهد شیخ صدوق و شیخ مفید و شیخ طوسی گرفته تا زمان حاضر، کتاب‌های بسیاری در اثبات صحت و تواتر سند و وضوح دلالت آن بر ولایت و خلافت علی علیه السلام تألیف کرده‌اند. بسیاری از

۱. الذریعة الی تصانیف الشیعة، ج ۱۵، ص ۲۱۴، آقا بزرگ تهرانی رحمته الله علیه.

علمای اهل سنت نیز کتاب‌ها و رساله‌های ویژه‌ای به مسئله ولایت و حدیث غدیر اختصاص داده‌اند که مرحوم علامه امینی در ((الغدیر)) از بیست و شش تن از ایشان نام برده است.^۱ مشهورترین ایشان عبارت‌اند از: ابو جعفر محمد بن جریر بن یزید طبری (م ۳۱۰ ق)، مفسر و مورخ مشهور که کتاب ((الولایة فی طریق حدیث الغدیر)) را در دو مجلد تألیف و طرق و الفاظ این حدیث را جمع‌آوری کرده است.^۲

گوشه‌ای از اطلاعات آماری در خطبه غدیر

* تعداد جملات خطبه ۷۸۸ مورد

* تعداد کلمات ۲۵۶۰ مورد

* تعداد جملات مربوط به توحید و خداشناسی ۱۱۰

جمله

* امام ۱۳ مورد

* ولی حاکم سرپرست صاحب اختیار ۱۰ مورد

* امیرالمؤمنین علیه السلام ۱۰ مورد

۱. الغدیر، ج ۱، ص ۱۴ و ص ۱۵۲.

۲. الغدیر، ج ۱، ص ۱۵۳، غدیر برترین پیام آسمانی، ص ۶۶۱-۶۶۴.

- * نام علی عَلِيٍّ ۴۰ مورد
- * وصی ۵ مورد
- * خلیفه ۳ مورد
- * آخ (برادر) ۴ مورد
- * فضائل علی عَلِيٍّ ۱۹۸ مورد
- * نام حسن عَلِيٍّ ۲ مورد
- * نام حسین عَلِيٍّ ۲ مورد
- * اشاره به امامت امام حسن و امام حسین عَلِيٍّ ۳ مورد
- * نام حضرت مهدی عَلِيٍّ ۴ مورد
- * بیان اصول قیام و ظهور حضرت مهدی عَلِيٍّ ۱۸ مورد
- * ولایت ائمه عَلِيٍّ ۱۰ مورد
- * طریقه و تأکید بر بیعت ۱۰ مورد
- * معاشر الناس (ای مردم) ۵۷ مورد
- * آلا (آگاه باشید) ۵۱ مورد
- * آیات قرآن ۶۲ آیه

* تأکید پیامبر به مردم در ابلاغ این پیام، نسل به نسل
تأییدت بیش از ۳۰۰ نفر از علمای اهل سنت حدیث
غدیر را در کتاب‌های خود نقل کرده‌اند که در کتاب

علامه امینی (به آن اشاره شده است و بخش عمده‌ی خطبه غدیر در کتاب ((الولایة)) نوشته محمد بن جریر طبری ((الْدُرُّ الْمَنْشُور)) نوشته عبدالرحمان جلال الدین سیوطی نقل گردیده است.^۱

اعمال روز غدیر

روزه - غسل - زیارت حضرت علی علیه السلام - خواندن دعای ندبه - دو رکعت نماز قبل از اذان ظهر - افطاری دادن - آراستن - لباس نو پوشیدن - استفاده از بوی خوش - دیدار با مؤمنان - مصافحه (دست دادن) تبریک گفتن - دلجویی و مهرورزی متقابل - هدیه دادن - پیوند با بستگان و خویشاوندان - بسیار صلوات فرستادن - گشاده دستی - ایجاد زمینه‌های شادمانی - پیوند برادری (عقد اخوت) - بیعت کردن با وارث غدیر. مطالب مذکور چکیده‌ای از روایات است برخی از آن‌ها در مفاتیح الجنان هم ذکر شده است.

نماز عید غدیر

شیخ عباس قمی رحمته الله در مفاتیح اعمال روز عید غدیر

۱. پیام نگار، مترجم حسین حسینی، ص ۹۰-۹۱.

برای این روز دو مورد نماز نقل کرده است ۱. دو رکعت نماز مستحبی نزدیک ظهر اقامه گردد که در رکعت اول بعد از سوره حمد سوره قدر و در رکعت دوم بعد از حمد سوره توحید قرائت کردند. ۲. نماز دیگری که فضیلت بسیاری دارد، نیم ساعت به ظهر مانده اقامه شود که در هر رکعت حمد یک مرتبه و سوره ((قل هو الله احد)) ده مرتبه و آیه الكرسي ده مرتبه، سوره قدر ده مرتبه بخواند. این نماز ثوابش مقابل صد هزار حجّ و صد هزار عمره است و موجب می شود خداوند متعال حوائج دنیا و آخرت برآورد و عافیت عطا فرماید.^۱

زیارت امیرالمؤمنین علیه السلام در غدیر

زیارت، جلوه محبت، نشان معرفت و تبلور پیوندی معنوی است. زیارت اظهار عشق از واسطه فیض الهی و اظهار مودت با اقربای رسول خدا صلی الله علیه و آله و امیر المؤمنین علیه السلام است. عید غدیر نیز به زیارت امام علی علیه السلام سفارش بسیار شده است. این زیارت به دو گونه امکان دارد،

۱. مفاتیح الجنان، اعمال روز عید غدیر، ص ۴۴۷، اقبال الاعمال سید بن الطاووس.

زیارت مرقد نورانی آن حضرت برای آنان که می‌توانند خود را به آستان حضرت برسانند و زیارت از راه دور، برای آنان که به هر دلیل، توفیق زیارت نزدیک مزار آن مولا را نیافته‌اند.

امام رضا علیه السلام به ابی نصر فرمودند: ((ای ابی نصر روز غدیر هر کجا بودی، نزد مزار امیر مؤمنان علیه السلام حاضر شو که خداوند در این روز گناهان شصت ساله هر مرد و زن با ایمان و مسلمان را می‌آمرزد و دو برابر کسانی که در ماه رمضان و شب قدر و شب عید فطر از آتش رهاشده، آزاد می‌سازد.)) مرحوم محدّث قمی رحمته الله در مفاتیح الجنان سه زیارت برای این روز شریف ذکر کرده است.^۱

دو میراث گران بها

امام هادی علیه السلام با ترقیم زیارت جامعه کبیره و زیارت غدیریّه منشور اعتقادی شیعه را با فصیح‌ترین بیان انشاء فرمودند: زیارت جامعه کبیره با بیان حدود ۴۰۰ ویژگی و صفات از امامان معصوم علیهم السلام یک دوره امام شناسی و

۱. تهذیب الاحکام، ج ۶، ص ۲۴، الاقبال، ج ۲، ص ۲۶۸، بحار، ج ۱۰۰،

زیارت غدیریّه با استناد بر حدود ۴۰ آیه قرآنی یک دوره امیرالمؤمنین شناسی را مطرح نموده است، در این دو زیارت مهمترین استدلال‌های اعتقادی شیعه مطرح شده است.^۱

خداوند متعال را شاکرم به خاطر توفیق انجام این کار.
بارالها! این نوشتار کوچک را از حقیر قبول فرما آمین
یا رَبَّ الْعَالَمین.
شکراً لله شکراً لله شکراً لله.

۱. درسنامه ی ایام غدیریّه، ص ۳۷.

منابع غدیر پیام آسمانی

۱. قرآن کریم
۲. احقاق الحق وازهاق الباطل شوشتری، قاضی نور الله، قم نشر مکتبه آیت الله المرعشی العامه.
۳. اخبار و آثار امام رضا علیه السلام، ترجمه عطاردی قوچانی، عزیزالله، ناشر کتابخانه تهران.
۴. اصول کافی، ترجمه مصطفوی، الکلینی الرازی علیه السلام، انتشارات علمیه اسلامیّه.
۵. الاحتجاج علی اهل اللجاج (للطبرسی)، طبرسی، احمد بن علی، نشر مرتضی، چاپ اول (۱۴۰۳، ق).
۶. الاقبال بالاعمال الحسنه، بن طاووس، علی بن موسی، دفتر تبلیغات اسلامی قم، (۱۳۷۶، ش).
۷. الامالی للصدوق، بن بابویه، محمد بن علی، کتابچی، تهران، چاپ ششم، (۱۳۶۷، ش).

۸. الامام علیؑ، رحمانی همدانی، احمد، نشر معارف اهل بیت (قم)، (۱۳۸۹، ش).
۹. الدر المنصور فی تفسیر المأثور، سیوطی، عبدالرحمن بن ابی بکر، کتابخانه آیت الله مرعشی نجفیؑ، قم ۱۴۰۴ هـ.
۱۰. الذریعة الی تصانیف الشیعة، آقا بزرگ تهرانی، محمد محسن، دارالاضواء، بیروت ۱۴۰۳ هـ ق.
۱۱. الغدیر فی الكتاب و السنّه و الادب، امینی، عبدالحسین، مرکز الغدیر للدراسات الاسلامیة، قم، (۱۴۱۶، هـ، ق).
۱۲. المناقب، اخطب خوارزم موفق بن احمد، دفتر انتشارات جامعه مدرسین، قم، ۱۳۷۹ هـ ش.
۱۳. بحار الانوار، مجلسی، محمد باقر بن محمد تقی، دار احیاء التراث العربی، بیروت، چاپ دوم، (۱۴۰۳ ق).
۱۴. بشارت المصطفی لشیعة المرتضی، طبری آملی، عماد الدین بن ابی جعفر محمد بن ابی القاسم، المكتبة الحیدریة، نجف (۱۳۸۳، هـ، ق).
۱۵. پیام امیر المؤمنینؑ، ناصر مکارم شیرازی، دارالکتب الاسلامیة، چاپ چهارم، (۱۳۸۶، ش).

۱۶. پیام نگار، متن کامل خطبه غدیر خم، مترجم، حسین حسینی، رادنگار، چاپ چهاردهم قم، (۱۳۸۸).
۱۷. تفسیر القمّی، علی بن ابراهیم، دارالکتاب قم، چاپ سوم، (۱۴۰۴، ق).
۱۸. تهذیب الاحکام، طوسی، محمد بن الحسن، دارالکتب الاسلامیه، تهران چاپ چهارم، (۱۴۰۷ ق).
۱۹. ثابت قدم در همه حال تا پایان زندگی، حسین ظریف منش، زمزم هدایت، (۱۳۹۲).
۲۰. جام عرفان، حسن زاده، صادق، آل علی علیهم السلام، چاپ اول (۱۳۹۱).
۲۱. جامع الاخبار (لشعیری) محمد بن محمد شعیری، مطبقه حیدریه، نجف، چاپ اول.
۲۲. حدیث غدیر خم، قرشی، سید علی اکبر، نوید اسلام، چاپ دوم (۱۳۹۱).
۲۳. خم غدیر، علی صداقت، زمزم هدایت، چاپ (۱۳۹۵، ش).
۲۴. داستان غدیر خم، شفیعی شاهرودی، محمد حسین، میراث نبوّت، چاپ بیست و یکم، قم، (شهریور ۱۳۹۵، ش).

۲۵. روضة الواعظین، تبصره المتعظین، فتال نیشابوری، محمد بن احمد، رضی، قم، چاپ اول، (۱۳۷۵ ق).
۲۶. ۲۶- صحیح مسلم، مسلم بن الحجاج، تحقیق و مصحح، محمد فؤاد عبد الباقی، داراحیاء التراث العربی، بیروت.
۲۷. صدر الاشعار، صدری، سیّد علی اکبر صدرالدینی، منشور، چاپ اول (۱۳۸۷، ش).
۲۸. عقائد امامیّه، جعفر سبحانی، مؤسسه تحقیقات اسلامی امام صادق علیه السلام چاپ ششم (۱۳۸۹، ش).
۲۹. علی علیه السلام در قرآن، محمد حسن شفیعی شاهرودی، میراث نبوت قم (۱۳۹۵، ش).
۳۰. غدیر پیام برتر آسمانی، حبیب الله فرحزاد، طوبای محبت، چاپ چهارم، (۱۴۰۰، ش).
۳۱. قرب الاسناد، حمیری، عبد الله بن جعفر، آل البيت (قم)، (۱۴۱۳، ق).
۳۲. كشف الغمه فی معرفة الائمه علیهم السلام اربلی، علی بن عیسی، بنی هاشم، تبریز، چاپ اول، ۱۳۸۱ ش.
۳۳. کمال الدین و تمام النعمه، بن بابویه، محمد بن علی، اسلامیّه، تهران چاپ دوم ۱۳۹۵، ش.

۳۴. گزیده‌ای جامع از الغدیر، امینی، عبد الحسین، سنابل قم، چاپ اول (۱۳۲۸، ق)
۳۵. مجمع البیان فی تفسی القرآن، ابوعلی الفضل بن الحسن الطبرسی، دار احیاء التراث العربی، بیروت، چاپ اول ۱۴۱۲ ق - ۱۹۹۲ ش.
۳۶. مصباح المتعبد، سلاح المتعبد، طوسی، محمد بن الحسن، موسسه فقه الشیعه، بیروت، چاپ اول، (۱۴۱۱، ق).
۳۷. مفاتیح الجنان، شیخ عباس قمی، پژواک اندیشه، چاپ ششم، بهار ۱۳۹۱.
۳۸. وسائل الشیعه، شیخ حر عاملی، محمد بن حسن، آل بیت قم، چاپ اول، (۱۴۰۹، ق).
۳۹. هفته نامه صبح صادق، شماره ۱۰۰۹، دوشنبه مرداد ۱۴۰۰.
۴۰. ینابیع الموده، شیخ سلیمان بن ابراهیم حسینی بلخی قندوزی حنفی، چاپ اول، موسسه‌ی الاعلمی، بیروت.

آثاری که تاکنون از نویسنده منتشر شده است:

پندهای ماندگار جلد ۱، انتشارات هادی تبریز

پندهای ماندگار جلد ۲، انتشارات هادی تبریز

نماز انس با خدا، انتشارات هادی تبریز

قصه‌های ماندگار از خوبان روزگار، انتشارات نسیم

حیات قم

نفایس و لطایف، انتشارات نسیم حیات قم

۳۱۳ نکته گهربار، انتشارات مائده تبریز

یکصد و ده نکته ارزشمند، انتشارات عاصم تبریز

گنجینه سخن، انتشارات عاصم تبریز

ارمغان سعادت، انتشارات عاصم تبریز

بیست و یک مقاله در موضوعات مذهبی و اجتماعی.